

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (LUONNOS 22.6.2020)

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavan ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, liikenteen palveluista annettua lakia, lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta ja lakia valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä.

Lakia ammatillisesta koulutuksesta muutettaisiin korjaamalla vanhentuneet viittaukset kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annettuun lakiin viittauksiksi liikenteen palveluista annettuun lakiin. Lisäksi huomioitaisiin liikenteen palveluista annetulla lailla 1.1.2020 voimaan tullut mahdollisuus suorittaa perustason ammattipätevyys perustason ammattipätevyyskokeella. Lakia ehdotetaan muutettavan siten, että työnantajalla olisi jatkossa velvollisuus antaa työtodistus oppisopimuskoulutusopiskelijalle. Lisäksi ehdotetaan muutoksia muutoksenhakua koskevaan sääntelyyn johtuen 1.1.2020 voimaan tulleesta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista. Esityksessä myös arvioidaan lain yhteensopivuus Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa.

Liikenteen palveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavan siten, että silloin kun perustason ammattipätevyys suoritetaan osana ammatillista koulutusta, noudatetaan muutoksenhaussa ammatillisen koulutuksen säädöksiä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen myöntämiseen liittyviä muutoksia. Ammatillisen koulutuksen rahoitusosuudet säilytettäisiin varainhoitovuoden 2020 tasossa ja perusrahoituksen harkinnanvaraisina korotuksina myönnettäviä määräaikaista lisämäärärahoja koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin. Lisäksi lakeihin tehtäisiin rahoituksen perusteena käytettävän opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämiseen liittyviä tarkentavia muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Perustason ammattipätevyys	4
2.2 Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain yhteensopivuus tietosuoja-asetuksen kanssa.....	6
2.3 Oppisopimukseen sovellettavat säädökset	7
2.4 Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain edellyttämät muutokset	7
2.5 Ammatillisen koulutuksen rahoitus.....	8
2.6 Laki valtakunnallisista opinto ja tutkintorekistereistä.....	13
3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	14
3.1 Keskeiset ehdotukset.....	14
3.1.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta	14
3.1.2 Laki liikenteen palveluista	14
3.1.3 Laki opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta ja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä	14
3.2 Pääasialliset vaikutukset.....	15
3.2.1 Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tehtävät muutokset.....	15
3.2.2 Liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtävät muutokset	17
3.2.3 Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin tehtävät muutokset.....	17
4 Lausuntopalaute	20
5 Säännöskohtaiset perustelut.....	20
5.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta	20
5.2 Laki liikenteen palveluista	21
5.3 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta.....	22
5.4 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä	24
6 Lakia alemman asteinen sääntely	26
7 Voimaantulo	26
8 Toimeenpano ja seuranta	28
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28
LAKIEHDOTUKSET	30
ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	30
liikenteen palveluista annetun lain 256 ja 257 §:n muuttamisesta	31
opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.....	32
valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta	33
LIITE	35
RINNAKKAISTEKSTI.....	35
ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	35
liikenteen palveluista annetun lain 256 ja 257 §:n muuttamiseksi.....	38
opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.....	40
valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta	42

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Liikenteen palveluista annettu laki (320/2017) tuli pääosin voimaan 1.7.2018 ja sillä kumottiin kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annettu laki (273/2007). Liikenteen palveluista annetun lain ammatillista koulutusta koskevat säädökset tulivat pääosin voimaan 1.1.2020. Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) sisältää edelleen viittaukset kumottuun kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annettuun lakiin. Vuoden 2020 alusta voimaan tulleilla muutoksilla otettiin käyttöön myös perustason ammattipätevyyskoe (ns. koemalli), jossa perustason ammattipätevyyden voi suorittaa ilman pakollista koulutusta tekemällä pelkästään teoriakokeen ja käytännönkokeen liikenteen palveluista annetun lain 32 §:ssä tarkoitulla tavalla.

Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679 (jäljempänä tietosuoja-asetus), on tullut voimaan 24 päivänä toukokuuta 2016 ja sitä on alettu soveltaa jäsenvaltioissa 25 päivänä toukokuuta 2018. Tietosuoja-asetuksella on kumottu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, joka on Suomessa pantu täytäntöön henkilötietolailla (523/1999). Vuoden 2019 alusta voimaan tulleen tietosuojalain (1050/2018) tarkoituksena on täsmentää ja täydentää tietosuoja-asetusta ja sen kansallista soveltamista. Tietosuojalailla kumottiin henkilötietolaki (523/1999). Tietosuojasääntelyn muutokset edellyttävät myös muun kansallisen lainsäädännön tarkistamista.

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) on kumottu 1.1.2020 voimaantulleella lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019). Laissa ammatillisesta koulutuksesta viitataan kumottuun hallintolainkäyttölakiin.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä. Ammatillisen koulutuksen rahoitukseen liittyvät muutokset on valmisteltu yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti 2.3.2020 kuulemistilaisuuden keskeisille sidosryhmille koskien liikenteen palveluista annetun lain voimaantulon sekä perustason ammattipätevyyskokeen käyttöönotosta ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin aiheutuvia muutoksia. Kuulemistilaisuudessa oli edustajia muun muassa Traficomista, liikenne- ja viestintäministeriöstä, Opetushallituksesta, Pääesikunnasta, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry:stä, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry:stä, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:stä, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:stä ja Suomen Autokoululiitto Ry:stä. Kuulemistilaisuudessa esiteltiin tunnistetut muutostarpeet lakiin ammatillisesta koulutuksesta ja kuultiin osallistujien näkemyksiä muutostarpeista ja muista asiaan liittyvistä seikoista. Kuulemistilaisuudessa pidetty esitys on nähtävillä osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [OKM003:00/2020](https://www.ouka.fi/hankkeet/OKM003:00/2020).

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella 22.6.2020 – 17.8.2020. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä, muun muassa ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä, yllä manituilta kuulemistilaisuudessa läsnä olleilta tahoilta, ministeriöiltä, opiskelijajärjestöistä sekä Suomen Kuntaliitto ry:ltä. Annetut lausunnot ovat luettavissa hankeikkunasta osoitteesta valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [OKM003:00/2020](https://www.ouka.fi/hankkeet/OKM003:00/2020).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Perustason ammattipätevyys

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 23 §:ssä säädetään koulutuksen järjestämisluvassa määrättävistä tutkinnoista ja koulutuksista. Pykälän 2 momentin mukaan järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena. Pykälä sisältää viittauksen kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annettuun lakiin, joka on kumottu 1.1.2018 voimaantulleella lailla liikenteen palveluista. Liikenteen palveluista annetussa laissa perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavista koulutuskeskuksista säännellään lain 35 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi hyväksyä koulutuskeskukseksi hakijan, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluja ja jos koulutus on osa koulutuskeskuksessa annettavaa ammatillista koulutusta.

Myös ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 120 § sisältää viittauksen kumottuun kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annettuun lakiin. Pykälässä säädetään työelämätoimikuntien tehtävistä. Pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan Opetushallitus määrää työelämätoimikuntien tehtäväksi kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 15 §:ssä tarkoitettua kokeen järjestämisen ja valvonnan sekä mainitun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistuksen antamisen.

Kumotun kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 15 §:ää vastaava säännös sisältyy nykyisin liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momenttiin. Sen mukaan, jos perustason ammattipätevyys suoritetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymässä koulutuskeskuksessa osana siellä annettavaa ammatillista koulutusta, perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvien teoriakokeiden ja perustason ammattipätevyyskokeiden järjestämisestä ja valvonnasta sekä niitä koskevien todistusten antamisesta vastaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 120 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu työelämätoimikunta. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa hyväksymiensä koulutuskeskusten valvonnasta, mutta se voi osoittaa tehtävän Opetushallitukselle. Liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momentissa todetaan myös, että jos perustason ammattipätevyyskoulutuksen teoriakoe tai perustason ammattipätevyyskoe järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymässä koulutuskeskuksessa annettavan ammatillisen koulutuksen yhteydessä, arvioijien nimeämisestä vastaa koulutuksen järjestäjä.

Liikenteen palveluista annetun lain 31 §:ssä säädetään kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyden saavuttamisesta koulutus ja koe suorittamalla. Pykälän 1 momentissa säädetään koulutuksen kestosta, 2 momentissa perustason ammattipätevyyden laajentamista toiseen kuljetusmuotoon ja 3 momentissa teoriakokeen edellytyksistä ja todistuksista.

Liikenteen palveluista annetun lain 32 §:ssä säädetään perustason ammattipätevyyskokeesta (ns. koemalli). Pykälän 1 momentin mukaan perustason ammattipätevyyskokeessa suoritetaan teoriakoe ja käytännön koe. Teoriakoe on kaksiosainen, ja sen on täytettävä tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin I liitteen 2 jakson 2.2 kohdan a alakohdassa olevat vaatimukset. Pykälän 2 momentissa säädetään ajokokeen edellytyksistä. Pykälän 3 momentti koskee perustason ammattipätevyyden laajentamista toiseen kuljetusmuotoon ja pykälän 5 momentti kokeessa käytettävän ajoneuvon vaatimuksia.

Todistuksia koskeva sääntely sisältyy liikenteen palveluista annetun lain 31 ja 32 §:iin. Lain 31 §:n 3 momentin mukaan kokeen hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perustason ammattipätevyyskoulutuksen tai nopeutetun perustason ammattipätevyyskoulutuksen suorittamisesta. Ammatillisessa koulutuksessa merkintä koulutuksen suorittamisesta voidaan kuitenkin tehdä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:ssä tarkoitettuun tutkinnon suorittamisesta annettavaan todistukseen. Lain 32 §:n 4 momentin mukaan kokeen hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perustason ammattipätevyyskokeen suorittamisesta. Ammatillisessa koulutuksessa merkintä perustason ammattipätevyyskokeen suorittamisesta voidaan kuitenkin sisällyttää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:ssä tarkoitettuun tutkinnon suorittamisesta annettavaan todistukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla osoittanut hyväksymiensä koulutuskeskusten valvontatehtävän Opetushallitukselle. Tehtävän siirrostä on sovittu Opetushallituksen kanssa tehtävällä tulossopimuksella. Tulossopimuksella on sovittu, että Opetushallitus tekee vuosittain 20 tarkastuskäyntiä koulutuskeskuksiin. Työelämätoimikunta vastaa puolestaan kokeiden järjestämisestä, valvonnasta ja todistusten antamisesta, ja Opetushallitus on antanut tämän erityistehtävän ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 120 §:n 3 momentin 1 kohdan nojalla kuljetusalan työelämätoimikunnalle.

Käytännössä lain tarkoittama todistuksen antaminen on tarkoittanut sitä, että kuljetusalan työelämätoimikunta on tarkastettuaan edellytysten täyttymisen merkinnyt koulutuksen järjestäjän toimittamaan koontilomakkeeseen hyväksytyt koesuoritukset. Vuositasolla kuljetusalan työelämätoimikunta hyväksyy noin 3 500 koesuoritusta.

Kuljetusalan työelämätoimikunnan hyväksyttyä koesuorituksen koulutuksen järjestäjän ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 54 §:n mukaisesti nimeämät kaksi arvioijaa käyvät läpi koesuorituksen hyväksynnän ja opiskelijalle annetusta koulutuksesta ja ajo-opetuksesta tehdyt tuntikirjaukset. Tämän pohjalta arvioijat hyväksyvät Kuljetusalan perustason ammattipätevyys -tutkinnon osan tai Kuljetusalan perustason ammattipätevyuden laajennus -tutkinnon osan suorituksen. Suorituksesta tehdään merkintä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:n mukaiseen tutkintotodistukseen tai todistukseen tutkinnon osasta.

Liikenteen palveluista annetun lain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muutoksenhaku koskevat säännökset poikkeavat toisistaan. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:n 2 momentin mukaan koulutuskeskuksen opiskelija voi pyytää arvioijilta kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hänellä on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä tieto arviointiperusteiden soveltamisesta suoritukseensa. Pykälän 3 momentin mukaan arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen voi hakea oikaisua asianomaiselta työelämätoimikunnalta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 116 §:n mukaan työelämätoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Liikenteen palveluista annetun lain oikaisuvaatimuksia koskevan 256 §:n mukaan sen sijaan oikaisuvaatimuksesta annettuun viranomaisen päätökseen voi hakea muutosta tuomioistuimessa.

Liikenteen palveluista annetun lain 257 §:n 4 momentissa säädetään, että muutoksenhaussa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 lukua. Momentti poikkeaa aiemmin esitetystä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:stä, jonka mukaan koulutuskeskusten päätösten osalta on käytössä oikaisumenettely, jossa työelämätoimikunta antaa päätöksen.

Lisäksi liikenteen palveluista annetun lain 257 §:n 1 momentin 5 kohta, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuskeskusta koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen, on tarpeeton. Muutoksenhaussa järjestämisluvasta annettuun päätökseen soveltuvat oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännökset. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioista on hallinnon yleislaki, johon ei ole tarvetta viitata, jollei siitä poiketa.

Edellä esitetyistä syistä ehdotetaan muutoksia myös liikenteen palveluista annetun lain 256 ja 257 §:iin.

2.2 Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain yhteensopivuus tietosuoja-asetuksen kanssa

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 107 § koskee arkaluontoisten henkilötietojen käsittelyä opiskelijaksi ottamisessa, opiskeluoikeuden peruuttamisessa, opiskeluoikeuden palauttamisessa, kurinpidossa sekä lausuntojen antamisessa. Pykälä määrittelee kuka saa käsitellä arkaluontoisia tietoja ja mitä edellytyksiä tietojen käsittelylle asetetaan.

Pykälän 1 momentin mukaan hakijan ja opiskelijan terveydentilaa koskevia 40, 81, 83 ja 84 §:ssä tarkoitettuja tietoja saavat käsitellä vain ne, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelijaksi ottamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden palauttamisesta tai kurinpidosta taikka antavat lausuntoja mainituista asioista. Pykälän 2 momentin mukaan tutkintokoulutuksen opiskelijan rikosrekisteriotetta koskevaa 82 §:n mukaista tietoa saavat käsitellä vain ne, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskeluoikeuden peruuttamisesta. Pykälän 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy arkaluontoisten tietojen käsittelyä.

Pykälän 4 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on säilytettävä arkaluonteiset tiedot erillään muista henkilötiedoista. Arkaluonteiset tiedot tulee poistaa rekisteristä välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää lakisääteisten tehtävien edellyttämää perustetta, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua tietojen merkitsemisestä rekisteriin. Pykälän 5 momentin mukaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava säännös, mutta se jättää jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallinen liikkumavara antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden antaa tietyissä asioissa tietosuoja-asetusta täydentävää tai täsmentävää kansallista lainsäädäntöä.

Tietosuoja-asetus edellyttää, että henkilötietojen käsittelylle on aina hyväksyttävä peruste, josta säädetään asetuksen 6 artiklassa. Opiskelijaksi ottamisen, opiskeluoikeuden peruuttamisen, opiskeluoikeuden palauttamisen, kurinpidon sekä lausuntojen antamisen kohdalla henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Tämän perusteen käyttäminen edellyttää, että siitä säädetään asetuksen lisäksi rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä.

Tietosuoja-asetuksessa ns. erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen, kuten terveydentietojen, käsittelystä säädetään 9 artiklassa. Käsiteltäessä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja, tulee tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen lisäksi jonkin 9 artiklan 2 kohdan edellytyksistä täyttyä. Asetuksen artiklan 9 kohdan 2 alakohdan g mukaan arkaluontoisten tietojen käsittely on sallittua, jos käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä

osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan alakohdan g edellyttämä oikeasuhtaisuus on 107 §:ssä huomioitu säätämällä tiedonsaantioikeus vain välttämättömiin tietoihin ja määrittelemällä erikseen tietoa saavat tahot ja niiden saamat tiedot. Näin sääntely myös noudattaa keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

2.3 Oppisopimukseen sovellettavat säädökset

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 77 §:ssä säädetään työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan lainsäädännön soveltamisesta työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa. Pykälän mukaan oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä, lukuun ottamatta soveltamisen ulkopuolelle erikseen samassa pykälässä rajattuja työsopimuslain (55/2001) säännöksiä. Soveltamisalan ulkopuolelle rajataan nykyisin muiden ohessa työsopimuslain 6 luvun 7 §:n työtodistuksen antamista koskeva velvoite.

Oppisopimuskoulutus perustuu opiskelijan ja työnantajan väliseen kirjalliseen määräaikaiseen työsopimukseen taikka virkasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevan opiskelijan ja työnantajan väliseen kirjalliseen määräaikaiseen sopimukseen (oppisopimus). Oppisopimuskoulutuksessa pääosa osaamisesta hankitaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä työ- tai virkasuhteessa, jolloin työtodistuksen antaminen olisi perusteltua.

2.4 Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain edellyttämät muutokset

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 112 §:n 2 momentissa säädetään muutoksenhausta lain 111 §:n tarkoittamaan oikaisuvaatimukseen. Sen mukaan 111 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Hallintolainkäyttölaki on kumottu ja hallintopäätöksestä valittamista säännellään nykyisin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, jonka 8 §:n mukaan viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen.

Vastaavasti 117 §:ssä säädetään valitusluvasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän mukaan, jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n mukaan hallinto-oikeuden hallintolainkäyttöasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 112 §:n 1 momentissa on viittaus kumottuun hallintolainkäyttölakiin. Pykälän 1 momentin mukaan laissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjän päätöksen koskiessa momentin 1-8 kohdissa lueteltuja asioita, saa siihen hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (585/1996) säädetään.

Myös ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 113 § sisältää viittauksen kumottuun hallintolainkäyttölakiin. Pykälän mukaan laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Hallintolainkäyttölaki on kumottu 1.1.2020 voimaantulleella lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioista (808/2019) ja tämä edellyttää edellä mainittujen säädösten tarkistamista. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa on hallinnon yleislaki, jota sovelletaan sellaisenaan, eikä valittamisesta hallinto-oikeuteen tai valitusluvasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ole tarpeellista säätää laissa ammatillisesta koulutuksesta.

2.5 Ammatillisen koulutuksen rahoitus

Rahoitusosuudet

Ammatillisen koulutuksen rahoitusosuuksista säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009), jäljempänä rahoituslaki, 32 a §:ssä. Säännöksen mukaan perusrahoituksen osuus on 50 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 35 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 15 prosenttia. Ennen rahoitusosuuksien jakamista kokonaisrahoituksesta vähennetään lain 32 h §:ssä tarkoitettu strategiarahoituksen euromäärä, joka voi olla enintään neljä prosenttia ammatillisen koulutuksen määrärahasta. Edellä mainitut rahoitusosuudet on säädetty 1.1.2018 voimaan tulleella muutoslailla 532/2017. Muutoslain siirtymäsäännöksen mukaan kyseisiä rahoitusosuuksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2022 rahoitusta. Siirtymäsäännöksen mukaan varainhoituvuosina 2018 ja 2019 perusrahoituksen osuus oli 95 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 5 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 0 prosenttia. Varainhoituvuonna 2020 perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia. Varainhoituvuonna 2021 perusrahoituksen osuus olisi 60 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 30 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia.

Rahoituslain 32 c §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjän seuraavan varainhoitovuoden tavoitteellisen opiskelijavuosien määrän varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppupuolella tehtävällä suoritepäätöksellä, niin sanotulla varsinaisella suoritepäätöksellä. Lain 32 d §:n mukaan perusrahoitus määräytyy suoritepäätöksellä päätetyn tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän perusteella, jota on painotettu varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden toteutuneisiin opiskelijavuosiin perustuvalla painokertoimella. Painokertoimen laskennassa toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan lain 32 d §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla. Kunkin perusteen painokertoimesta säädetään ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetulla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella (682/2017), jäljempänä ammatillisen koulutuksen rahoitusasetus.

Painotusperusteita ovat 32 d §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen järjestämiskustannukset sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitettujen opiskelualmiuksia tukevien opintojen järjestäminen. Eri tutkintojen järjestämiskustannukset huomioidaan ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksella säädettävillä kustannusryhmäkertoimilla, joissa kaikki tutkinnot on jaettu viiteen eri kustannusryhmään. Asetuksella säädetään myös valmentavien koulutusten sekä opiskelualmiuksia tukevien opintojen painokertoimista. Säännöksen 2 kohdan mukaan painotusperusteita ovat tutkintotyytit, eli ammatillinen perustutkinto, ammatitutkinto ja erikoisammattitutkinto sekä koulutuksen järjestäminen oppisopimuskoulutuksena. Painotusperusteita ovat myös säännöksen 3 kohdan mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitettun erityisen tuen tai 65 §:ssä tarkoitettun vaativan erityisen tuen järjestäminen, 4 kohdan mukaan lain 103 §:n mukaisen majoituksen järjestäminen, 5 kohdan mukaan lain 9 §:ssä tarkoitettun henkilöstökoulutuksen järjestäminen, 6 kohdan mukaan työvoimakoulutuksen järjestäminen ja 7 kohdan mukaan vankilaopetuksen järjestäminen.

Perusrahoitusosuus perustuu opiskelijan opiskeluoikeuden keston ja sitä myönnetään tavoitteellisten opiskelijavuosien perusteella. Rahoituslain 32 b §:n 1 momentin mukaan opiskelijavuodella tarkoitetaan 365:tä päivää, joiden aikana opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena. Opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena opiskeluoikeuden alkamispäivästä lukien siihen päivään asti, kun opiskelijan opiskeluoikeus päättyy. Opiskeluoikeuden määräytymisessä sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä, väliaikaisesta keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja pidättämisestä sekä opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta.

Rahoituslain 32 f §:n mukaan suoritusrahoitus määräytyy varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävänä vuonna suoritettujen tutkinnon osien osaamispisteiden ja tutkintojen lukumäärän perusteella. Esimerkiksi varainhoitovuodelle 2021 myönnettävän rahoituksen perusteena käytetään varainhoitovuoden 2019 toteutuneita suoritteita. Suoritettuja tutkinnon osia ja tutkintoja painotetaan laissa säädettyillä perusteilla. Tutkinnon osien osaamispisteitä painotetaan tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen järjestämiskustannusten, tutkintotyyppien sekä erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen järjestämisen perusteella. Tutkintoja painotetaan edellä mainittujen lisäksi myös tutkinnon suorittajan perusteen jälkeisen koulutuksen perusteella. Suoritetun tutkinnon painokerroin on suurempi, jos opiskelija ei ole ennen koulutuksen aloittamista vielä suorittanut ammatillista tutkintoa eli kyseessä on opiskelijan ensimmäinen ammatillinen tutkinto. Painokertoimista säädetään ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksessa.

Rahoituslain 32 g §:n mukaan vaikuttavuusrahoitus määräytyy säännöksen 1 momentin 1 kohdan mukaan tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen, 2 kohdan mukaan opiskelijapalautteen ja 3 kohdan mukaan työelämäpalautteen perusteella. Vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta annetaan tarkempia säännöksiä ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksella, esimerkiksi vaikuttavuusrahoituksen jakautumisesta 32 g §:n 1 momentin 1-3 kohdissa mainittuihin osuuksiin säädetään asetuksella. Rahoituslain muutoslain 532/2017 siirtymäsäännöksen mukaan varainhoitovuonna 2021 vaikuttavuusrahoituksen osuus ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoituksesta on 10 prosenttia, josta asetuksen mukaan 3/4 myönnettäisiin tutkinnon suorittaneiden ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella ja 1/4 opiskelijapalautteen perusteella. Varainhoitovuodesta 2022 lukien vaikuttavuusrahoitusosuus on 15 prosenttia, josta 2/3 myönnettäisiin opiskelijoiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella, 1/6 opiskelijapalautteen perusteella ja 1/6 työelämä-palautteen perusteella. Ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen 13 a §:n mukaan opiskelijapalautetta kerätään ammatillisen tutkintokoulutuksen aloittaneilta sekä tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaneilta, joten edellä mainittujen osuuksien sisällä opiskelijapalautte ja kaantuu vielä aloittaneiden opiskelijoiden sekä tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaneiden antamaan palautteeseen. Asetus ei vielä sisällä työelämäpalautetta koskevia tarkempia säännöksiä.

Perusrahoitusosuuden tavoitteena on luoda edellytykset ja ennakoitavaa perustaa eri alojen tutkintojen ja koulutuksen järjestämiselle sekä erilaisten kohderyhmien koulutukselle. Perusrahoitus turvaa rahoitusta myös silloin, kun opiskelija ei eri syistä saa suoritettua tutkinnon osia tai suorittaa niitä keskimääräistä hitaammin taikka tarvitsee enemmän tukea ja ohjausta saavuttaakseen tavoitteeksi asetetun osaamisen. Ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta rahoitetaan pelkästään perusrahoituksen kautta.

Suoritusrahoitusosuuden tavoitteena on ohjata koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan koulutusta ja tutkintoja työelämän ja yksilöiden osaamistarpeiden mukaisesti. Lisäksi sillä kannustetaan tehostamaan opintoprosesseja ja huolehtimaan siitä, että opiskelijat saavat suoritettua tutkintoja ja niiden osia koulutukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Suoritusrahoituksella ohjataan

myös koulutuspituuksien lyhentämiseen esimerkiksi aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tehostamisella.

Vaikuttavuusrahoitusosuuden tavoitteena on kannustaa ja ohjata koulutuksen järjestäjiä kohdentamaan koulutusta niille aloille, joilla on työvoimatarvetta, huolehtimaan koulutuksen työelämävastaavuudesta ja laadusta sekä tarjoamaan edellytyksiä jatko-opintoihin. Vaikuttavuusrahoitus ja suoritusrahoitus muodostavat toisiaan tasapainottavan kokonaisuuden. Vaikuttavuusrahoitus varmistaa osaltaan, ettei suoritettuihin tutkintoihin ja tutkinnon osiin perustuva rahoitus ohjaa koulutuksen järjestäjiä toimimaan epätarkoituksenmukaisesti, esimerkiksi suuntaamaan koulutustarjontaansa rahoituksen maksimoinnin mukaisesti työelämän osaamistarpeiden sijasta.

Ammatillisen koulutuksen eri rahoitusosuuksilla on erilaisia tavoitteita. Näiden eri tavoitteiden keskinäinen painoarvo määräytyy rahoituslaissa säädettävien prosentiosuuksien kautta. Uusi ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2018, jolloin myös yhtenäistettiin aiemmin käytössä olleet ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen erilaiset rahoitusjärjestelmät. Ennen uudistusta ammatillisessa peruskoulutuksessa käytössä ollut rahoitusjärjestelmä perustui koulutusaloittain yksikköhintoihin ja opiskelijoiden lukumäärään kahtena vuosittaisena laskentapäivänä. Yksikköhintoihin ja opiskelijamääriin perustuvan rahoituksen lisäksi myönnettiin niin sanottua tuloksellisuusrahoitusta, jonka osuus oli enintään kolme prosenttia ammatillisen peruskoulutuksen valtakunnallisista kokonaiskustannuksista. Tuloksellisuusrahoitusta myönnettiin opiskelijoiden työllistymisen, jatko-opintoihin siirtymisen, koulutuksen keskeyttämisen ja opintojen suoritusajan perustella sekä henkilöstön kelpoisuuden ja kehittämistoimenpiteiden perusteella. Myös ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintoja porrastettiin tuloksellisuuden perusteella. Tuloksellisuuden osuus oli enintään kolme prosenttia koulutuksen järjestäjien yksikköhintojen laskennassa käytettävien valtionosuuksien laskennallisesta perusteesta. Tuloksellisuuteen perustuva valtionosuuden määrä määräytyi suoritettujen ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteella.

Ennen rahoitusuudistusta tuloksellisuuteen perustuvien rahoituselementtien osuus oli siis vain kolme prosenttia kokonaisrahoituksesta. Rahoitusuudistuksen yhteydessä tuloksellisuuselementtien osuus päätettiin nostaa 50 prosenttiin kokonaisrahoituksesta vuoteen 2022 kestävästä siirtymäajan puitteissa, jolloin suoritusrahoituksen osuus olisi 35 prosenttia kokonaisrahoituksesta ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 15 prosenttia.

Siirtymäajan aikana koulutuksen järjestäjät ovat esittäneet näkökantoja, joiden mukaan perusrahoituksen osuuden laskeminen alle 70 prosenttiin tulee vähentämään yksittäisten järjestäjien rahoituksen ennakoitavuutta merkittävästi. Koulutuksen järjestäjien näkökantojen mukaan riittävän suuri perusrahoitusosuus luo ennakoitavaa ja vakaata pohjaa koulutuksen järjestäjän taloudelle ja pitkäjänteiselle koulutustoiminnan järjestämiselle. Perusrahoitusosuus turvaa koulutuksen järjestämismahdollisuudet sellaisille opiskelijoille, joiden oppimisvalmiudet ja todennäköisyys tutkinnon suorittamiseen ja työllistymiseen on muita heikompi. Myös valmisteltu oppivelvollisuuden laajentaminen tuo koulutuksen piiriin sellaisia nuoria, jotka muutoin jäisivät koulutuksen ulkopuolelle ja jotka todennäköisesti tarvitsevat keskimääräistä enemmän opetusta ja ohjausta. Riittävän suurella perusrahoitusosuudella voidaan tukea tällaisten opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tämän myötä myös tutkinnon suorittamista. Rahoitusjärjestelmän kokonaisuudessa myös suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen osuuksien tulee kuitenkin olla riittävän suuret, jotta niihin sisältyvät kannustinvaikutteet voidaan saavuttaa.

Perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena jaettavat lisämäärärahat

Rahoituslain 32 e §:ssä säädetään perusrahoituksen harkinnanvaraisesta korotuksesta. Voimassa olevan säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävää perusrahoitusta voidaan korottaa harkinnanvaraisesti koulutuksen järjestäjän toimintaan liittyvästä erityisestä syystä. Harkinnanvaraista korotusta voidaan erityisestä syystä myöntää myös varainhoitovuoden aikana. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta harkinnanvaraisesta korotuksesta. Perusrahoituksen harkinnanvaraista korotusta käytetään esimerkiksi kustannusrakenteeltaan erityisen kalliin koulutuksen rahoitustason turvaamiseksi, koska erityisen kalliin kustannusrakenteen koulutuksissa riittävää rahoitustasoa ei ole mahdollista saavuttaa toteutuneisiin suoritemääriin ja kustannusryhmien mukaisiin kustannuskertoimiin perustuvalla mallilla.

Perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena on myönnetty myös valtion talousarviossa ammatillisen koulutuksen määrärahaan tehtyjä sellaisia käyttötarkoitukseltaan kohdennettuja kerta- tai pysyväisluonteisia lisäyksiä, joita ei ole tarkoituksenmukaista jakaa tavoitteellisten opiskelijavuosien perusteella. Tällaisia ovat esimerkiksi vuoden 2020 talousarviossa hallitusohjelman mukainen kertaluonteinen lisäys opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin sekä pysyväisluonteiset lisäykset työpaikkaohjaajien koulutuksen lisäämiseen ja kehittämiseen sekä urheilijoiden ammatillisen koulutuksen tukemiseen. Esimerkiksi vuoden 2020 talousarviossa tehty 80 miljoonan euron lisäys opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin haluttiin kohdentaa koulutuksen järjestäjille erityisesti perusopetuksen päättäneiden nuorten, heikkojen perustaitojen varassa olevien aikuisten ja maahanmuuttajien koulutuksen vahvistamiseen, ei koulutusmäärien lisäämiseen, jonka vuoksi lisärahoitus myönnettiin koulutuksen järjestäjille perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena.

Euromääräisesti suurien kertaluonteisten tai määräaikaisten lisäysten jakaminen perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena on kuitenkin ongelmallista nykyisten säännösten puitteissa, koska talousarviossa ammatillisen koulutuksen määrärahaan muuhun kuin strategiarahoitusosuuteen tehtävät lisäykset jakautuvat rahoitusosuuksien suhteessa perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksiin. Määräaikaiset lisäykset ovat osa perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen muodostamaa laskennallista valtionosuusrahoitusta, joten nykyisten säännösten mukaan rahoituksen lisäyksen euromäärästä kohdentuu järjestäjille perusrahoituksena vain säännösten mukainen perusrahoituksen prosenttiosuus. Esimerkiksi perusrahoituksen ollessa 70 prosenttia loput 30 prosenttia lisäyksen euromäärästä kohdentuu osana suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksia.

Perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena jaettava rahoitus vähennetään rahoituslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti perusrahoitusosuuden euromäärästä ennen perusrahoituksen jakamista suoritteiden perusteella. Lisämääräraha voidaan kohdentaa haluttuun tarkoituksen perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena, mutta tämä kuitenkin tarkoittaa, että samalla perusrahoituksen tavoitteellisten opiskelijavuosien perusteella jaettavan rahoituksen määrä pienenee siitä, mitä se olisi ilman lisärahoitusta. Tavoitteellisten opiskelijavuosien perusteella jaettava perusrahoitus pienenee sen määrän, mikä lisäyksen euromäärästä kohdentuu suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksiin. Perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena jaettavat määrärahat siis pienentävät tavoitteellisten opiskelijavuosien perusteella jaettavaa perusrahoitusosuuden euromäärää ja samalla kasvattavat suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksia. Näin ollen erityisesti euromääräisesti suuret määräaikaiset lisäykset muuttavat merkittävästikin laissa säädettyä rahoitusosuuksien suhdetta, kun ne jaetaan perusrahoituksen harkinnanvaraisina korotuksina.

Opiskelijapalaute ja työelämäpalaute rahoituksen perusteena

Rahoituslain 32 g §:n mukaan vaikuttavuusrahoitus määräytyy tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen, opiskelijapalautteen ja työelämäpalautteen perusteella. Rahoituslain muutoslain 532/2017 voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan vaikuttavuusrahoitusta käytettiin ensimmäisen kerran rahoituksen myöntämisperusteena varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa. Muutoslain voimaantulosäännöksen 7 momentin mukaan vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena ei varainhoitovuosina 2020 ja 2021 käytetä tutkinnon osia suorittaneiden työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä eikä työelämäpalautetta, eli varainhoitovuosina 2020 ja 2021 vaikuttavuusrahoitus myönnetään pelkästään tutkinnon suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelijapalautteen perusteella.

Opiskelijapalautteen keräämisestä säädetään ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksessa. Ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen 13 a §:n mukaan opiskelijapalautetta kerätään ammatillisen tutkinto-koulutuksen aloittaneilta sekä tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaneilta. Asetus ei vielä sisällä työelämäpalautetta koskevia tarkempia säännöksiä. Työelämäpalautetta on suunniteltu kerättävän oppisopimus- ja koulutussopimusjaksojen perusteella ja sen on suunniteltu jakaantuvan koulutustyöpaikan edustajan sekä opiskelijan vastuullisen työpaikkaohjaajan antamaan palautteeseen.

Voimassa olevan ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa opiskelijapalautteen keräämisestä. Opetushallitus koordinoi ja ylläpitää opiskelijapalauttejärjestelmää. Opiskelijapalautte kerätään opetushallinnon vaikuttavuustietopalvelun Arvon kautta, jota CSC ylläpitää ja kehittää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja asiakasorganisaatioiden kanssa. Opiskelijapalautteen keräämiseksi koulutuksen järjestäjät luovat vastauslinkin Opetushallituksen opiskelijapalauttejärjestelmästä ja lähettävät sen opiskelijalle. Opiskelija vastaa kyselyyn linkin kautta ja vastaukset tallentuvat Arvossa tietokantaan, jonka rekisterinpitäjänä toimii ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautetietojen osalta Opetushallitus. Opiskelijapalauttejärjestelmässä on kuitenkin tarkoitus siirtyä palautteen automaattiseen keräämiseen, jolloin Opetushallitus lähettäisi palautekyselyn vastauslinkin suoraan opiskelijalle valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 luvussa tarkoitettuun perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon, jäljempänä *Koski-tietovarantoon*, tallennettujen tietojen perusteella. Automaattiseen palautteen keräämiseen siirtyminen edellyttäisi, että opiskelijoiden ajantasaiset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoitteet, olisivat Opetushallituksen käytössä Koski-tietovarannossa.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan automaattinen opiskelijapalautteen kerääminen oli tarkoitus ottaa käyttöön jo vuoden 2020 aikana. Muutama koulutuksen järjestäjä on osallistunut järjestelmän pilotointiin, mutta laajempi pilotointi päätettiin kuitenkin siirtää vuoteen 2021, koska automaattisen palautejärjestelmän käyttöönoton katsottiin edellyttävän lakimuutoksen opiskelijoiden sähköpostiosoitteiden käyttämisen ja tallentamisen osalta.

Työelämäpalautteen keräämistä koskevan suunnitelman mukaan työelämäpalautetta kerättäisiin koulutuksen järjestäjiltä niiltä työpaikoilta, joissa opiskelijat hankkivat osaamista koulutus- tai oppisopimuksella. Tavoitteena on saada palautetta siitä, miten koulutuksen järjestäjän toiminta vastaa työelämän tarpeita ja kuinka hyvin yhteistyö toimii. Palautetta kerättäisiin kahtena erillisenä osiona koulutustyöpaikan edustajalta sekä vastuulliselta työpaikkaohjaajalta. Työpaikan edustajalle suunnattu niin sanottu työpaikkakysely on tarkoitus toteuttaa siten, että Opetushallitus toimittaisi koulutuksen järjestäjälle tiedot työpaikoista, joissa on ollut koulutuksen järjestäjän opiskelijoita koulutus- ja oppisopimuksilla työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa. Kukin koulutuksen järjestäjä vastaisi annettujen tietojen pohjalta työpaikkakyselyn lähettämisestä koulutustyöpaikoille kohdentaen sen työpaikan johdolle tai muulle yhteyshenkilölle.

Työelämäpalautteen toinen osa muodostuisi opiskelijoiden vastuullisille työpaikkaohjaajille suunnatusta kyselystä, jossa työpaikkaohjaaja antaisi palautetta jokaisen työpaikalla tapahtuvan tutkinnon osaan sisältyvän osaamisen hankkimisjakson päätyttyä. Vastuullisille työpaikkaohjaajille suunnattu kysely olisi tarkoitus automatisoida siten, että Opetushallitus lähettäisi vastauslinkit suoraan vastuullisille työpaikkaohjaajille Koski-tietovarantoon tallennettujen yhteystietojen perusteella. Automaattinen palautteen kerääminen edellyttäisi, että vastuullisten työpaikkaohjaajien ajantasaiset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoitteet, olisivat Opetushallituksen käytössä Koski-tietovarannossa.

2.6 Laki valtakunnallisista opinto ja tutkintorekistereistä

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 3 §:ssä säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä. Mainitun säännöksen 3 momentin mukaan oppijanumerorekisteriin tallennetaan henkilön nimi ja henkilötunnus tai muita yksilöimiseksi välttämättömiä tietoja. Oppijanumerorekisteriin ei kuitenkaan tallenneta henkilöiden yhteystietoja. Opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisen automatisoinnin yhteydessä olisi kuitenkin tarpeellista tallentaa tietovarantoon myös opiskelijoiden ja vastuullisten työpaikkaohjaajien yhteystiedot, jotta Opetushallitus voisi lähettää palautekyselyn opiskelijoille ja työpaikkaohjaajille suoraan Koski-tietovarantoon tallennettujen tietojen perusteella. Suunnitelmien mukaisesti palautekyselyt toimitettaisiin ensivaiheessa sähköpostiosoitteeseen, mutta tulevaisuudessa opiskelijapalautekyselyt voitaisiin toimittaa esimerkiksi myös lähettämällä vastauslinkin sisältävä viesti opiskelijan tai vastuullisen työpaikkaohjaajan puhelinnumeroon.

Lain 5 §:n mukaan tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät sekä Opetushallitus. Opetushallitus vastaa tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjät vastaavat tallentamiensa tietojen yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista.

Lain 6 §:n mukaan koulutuksen ja opetuksen järjestäjällä on velvollisuus tallentaa tietovarantoon 7–9 §:ssä tarkoitettut tiedot. Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 7–9 §:ssä säädettyjen tietojen tietorakenteista. Tietovarantoon tallennetaan lisäksi henkilön nimi ja oppijanumero.

Yhteystiedot ovat henkilötietoja, joiden käsittely on lainmukaista ainoastaan jonkin tietosuojasetuksen 6 artiklassa säädetyn käsittelyperusteen täytyessä. Mainitun artiklan 1. kohdan c) alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Opetushallituksesta annetun lain (564/2016) 2 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan Opetushallituksen tehtävänä on hoitaa opetus- ja kulttuuriministeriön sille määräämät tehtävät. Mainitun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan Opetushallituksen tehtävänä on lisäksi muussa laissa säädetyn mukaisesti ylläpitää sille säädetyjä tai määrättyjä tehtäviä varten tarpeellisia tietovarantoja, -rekistereitä ja -järjestelmiä. Palautejärjestelmien koordinointi ja ylläpito on määrätty Opetushallituksen tehtäväksi opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen välisellä tulossopimuksella.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Keskeiset ehdotukset

3.1.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vanhentuneet viittaukset kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annettuun lakiin korjattaisiin viittauksiksi liikenteen palveluista annettuun lakiin. Samalla huomioitaisiin liikenteen palveluista annetun lain 32 §:n mahdollistama perustason ammattipätevyyden suorittaminen pelkästään perustason ammattipätevyyskokeella (ns. koemalli). Työelämätoimikunta vastaisi todistusten antamisesta myös silloin, kun perustason ammattipätevyys suoritettaisiin liikenteen palveluista annetun lain 32 §:n tarkoittamalla tavalla ammattipätevyyskokeella.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain 107 §:n viittaus henkilötietolakiin kumotaan tarpeettomana. Tietosuojasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, eikä siihen ole tarvetta viitata ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa.

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten että työsopimuslain mukainen työtodistuksen antamisen velvollisuus ulotettaisiin koskemaan oppisopimuskoulutusta.

Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavan siten, että vanhentuneet viittaukset kumottuun hallintolainkäyttölakiin ehdotetaan muutettavaksi viittauksiksi voimassa olevaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Lisäksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 112 §:n 2 momentti ja 117 §, jotka koskevat hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittamista, kumottaisiin tarpeettomina. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioista on hallinnon yleislaki, johon ei ole tarvetta viitata, jollei siitä poiketa.

3.1.2 Laki liikenteen palveluista

Liikenteen palveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen oikaisuvaatimuksia koskevaan 256 §:ään lisättäisiin uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin, että jos perustason ammattipätevyys suoritetaan osana ammatillista koulutusta, sovelletaan oikaisun hakemiseen ja muutoksenhakuun oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia.

Lain 257 §:stä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana sen 4 momentti, jonka mukaan haettaessa muutosta opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 lukua. Lisäksi lain 257 §:stä kumottaisiin tarpeettomana sen 1 momentin 5 kohta, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuskeskusta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

3.1.3 Laki opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta ja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä

Esityksessä ehdotetaan ammatillisen koulutuksen eri rahoitusosuuksien prosenttiosuuksia muutettavaksi siten, että rahoitusosuuksien prosenttiosuudet säilyisivät varainhoitovuoden 2020 tasossa. Esityksen mukaan perusrahoituksen osuus olisi 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia. Lisäksi säännöksiä ehdotetaan tar-

kennettäväksi siten, että talousarviossa päätettävät määräaikaisten lisäykset, jotka jaetaan perusrahoituksen harkinnanvaraisina korotuksina, eivät jatkossa alentaisi perusrahoituksen suoritekohtaista rahoitusta eli niin sanottua opiskelijavuoden hintaa.

Rahoitusosuuksien osalta valmistelussa on ollut esillä myös vaihtoehto, jossa suoritusrahoituksen ja vaikuttavuusrahoituksen välistä suhdetta olisi muutettu kohdentamalla suoritusrahoitusosuuteen 15 prosenttia ja vaikuttavuusrahoitusosuuteen 15 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Tätä vaihtoehtoa olisi puoltanut se, että vaikuttavuusrahoitusosuuteen sisältyy useita osatekijöitä, joiden yksittäinen painoarvo 10 prosentin kokonaisosuuden sisällä jää melko pieneksi. Tässä vaihtoehdossa suoritusrahoitusosuuden painoarvo olisi kuitenkin ollut merkittävästi pienempi kuin alkuperäisen mallin mukainen 35 prosenttia, mikä olisi laskenut suoritusrahoitusosuuden ohjaustavoitteiden eli tehokkaiden opintoprosessien painoarvoa ammatillisen koulutuksen rahoituksessa. Suoritusrahoituksen suurempaa osuutta puoltaa myös se, että suoritusrahoituksen perusteena käytettävät suoritustiedot ovat merkittävästi tuoreempia kuin pääosa vaikuttavuusrahoituksessa käytettävistä suoritustiedoista.

Lisäksi lainsäädäntöä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisessä voitaisiin ottaa käyttöön automaattiset palautejärjestelmät. Tämän vuoksi ehdotetaan myös työelämäpalautteen käyttöönottoa siirrettäväksi vuodelle eli vuoteen 2023, jolloin työelämäpalautteen keräämisessä voitaisiin suoraan siirtyä automaattiseen palautejärjestelmään.

Valtakunnallista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että koulutuksen järjestäjien tulisi tallentaa opiskelijoiden ja vastuullisten työpaikkaohjaajien sähköpostiosoitteet Koski-tietovarantoon ja niitä voitaisiin käyttää palautekyselyjen lähettämisessä. Samassa yhteydessä tarkennettaisiin myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, jotta Opetushallituksen tehtävä palautteiden keräämisessä määriteltäisiin lain tasolla.

3.2 Pääasialliset vaikutukset

3.2.1 Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tehtävät muutokset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole kunta- eikä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Perustason ammattipätevyyskokeen käyttöönotolla on jonkin verran vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestäjiin sekä opiskelijoihin.

Perustason ammattipätevyyskokeen arvioidaan soveltuvan hyvin esimerkiksi alan vaihtajille, maahanmuuttajille sekä perheyrytyksessä työskenteleville, joilla on jo kuljetustehtävissä tarvittavaa osaamista, mutta joilta puuttuu kuorma- ja linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys. Perustason ammattipätevyyskokeen suorittaminen ilman sitä edeltävää pakollista koulutusta on näille henkilöille nopea ja joustava tapa hankkia tieliikenteen henkilö- ja tavarakuljetuksissa kuorma- ja linja-auton sekä niiden ja hinattavan ajoneuvon muodostaman ajoneuvoyhdistelmän kuljettajana toimimiseen tarvittava todistus ammattipätevyydestä ja siirtyä jouhevasti työelämään. Ne henkilöt, joilla ei ole aiempaa kuljetusalan osaamista, suorittaisivat perustason ammattipätevyyden edelleen pääsääntöisesti osallistumalla pakolliseen koulutukseen joko normaalisti (280 opetustuntia) tai nopeutetusti (140 opetustuntia). Koulutuksen lisäksi he suorittaisivat teoriakokeen (ns. koulutus + koe -malli).

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:n mukaisesti laatia koulutuksen aloittavalle opiskelijalle henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS), johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS:n laatimisen yhteydessä selvitetään aina opiskelijan aikaisempi osaaminen. HOKS on laadittava siten, että opiskelija hankkii vain sellaista osaamista, mitä häneltä puuttuu. Opiskelijan aikaisemman osaamisen perusteella koulutuksen järjestäjän tulisi arvioida myös sitä, kummalla tavalla opiskelijan on tarkoituksenmukaista suorittaa perustason ammattipätevyys. Jos opiskelijalla on jo perustason ammattipätevyuden ja vastaavan tutkinnon osan suorittamiseksi tarvittava osaaminen, koulutuksen järjestäjän tulee ohjata opiskelija suoraan näyttöön ja laatia HOKS vain näyttöjen toteuttamisen ja arvioinnin osalta. Perustason ammattipätevyys -tutkinnon osassa näyttöön ohjaaminen tarkoittaisi käytännössä sitä, että opiskelija ohjattaisiin suoraan perustason ammattipätevyyskokeeseen. Koulutuksen järjestäjälle syntyisi työtä ja kustannuksia henkilökohtaistamisesta ja perustason ammattipätevyyskokeen järjestämisestä ja arvioinnista, mutta ei muusta.

Ammatillisissa perustutkinnoissa koulutuksen järjestäjille ja opiskelijoille aiheutuvien vaikutusten arvioidaan olevan vähäiset. Perustutkintoon hakeudutaan pääasiallisesti yhteishaussa heti peruskoulun jälkeen, ja muutkin perustutkintoa suorittavat ovat yleensä vasta tulossa alalle ilman aikaisempaa kokemusta alasta. Näin ollen heillä on hyvin vähän tai ei lainkaan osaamista kuljetusalan tehtävistä. He tarvitsevat pääsääntöisesti koulutusta ja heille on HOKSissa sovittu paljon osaamisen hankkimista. Perustason ammattipätevyuden suorittaminen ammattipätevyyskokeella koulutus + koe -mallin sijaan ei siten nopeuttaisi perustason ammattipätevyuden suorittamista eikä vähentäisi koulutuksen järjestäjien työtä muutoin kuin koulutus + teoriakoe -malliin sisältyvien opetustuntien kirjaamisen osalta. Toisaalta opetustuntien kirjaamisesta luopuminen antaisi koulutuksen järjestäjille enemmän vapautta päättää opetuksen sisällöstä ja myös määrästä. Perustason ammattipätevyyskoe on kuitenkin vaativampi järjestää kuin koulutus + koe -mallin teoriakoe, joten mikäli kaikkien opiskelijoiden osalta siirryttäisiin pelkän perustason ammattipätevyyskokeen suorittamiseen, koulutuksen järjestäjien kustannukset voisivat kasvaa.

Ammattitutkinnoissa vaikutusten arvioidaan olevan merkittävämmät kuin perustutkinnoissa sekä opiskelijoille että koulutuksen järjestäjille. Ammattitutkintoa suorittavilla on pääsääntöisesti aiempaa kokemusta ja osaamista alalta, joten he eivät välttämättä tarvitse lainkaan koulutusta perustason ammattipätevyyskokeesta selvitäkseen tai koulutusta tarvitaan vain vähän. Ammatillisen koulutuksen järjestäjille arvioidaan kertyvän kustannussäästöjä siitä, että perustason ammattipätevyyskokeeseen voi osallistua ilman pakollista koulutusta toisin kuin nykyisin ainoana vaihtoehtona käytössä olevassa koulutus + koe -mallissa. Kustannussäästöjä arvioidaan kertyvän, vaikka huomioitaisiin perustason ammattipätevyyskokeen viemä koulutus + teoriakoe -mallin teoriakoetta pidempi suoritus aika ja ammattipätevyyskokeen järjestelyihin ja arviointiin koulutuksen järjestäjältä vaadittava työpanos.

Perustason ammattipätevyyskoe parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia suorittaa perustason ammattipätevyys nopeammalla aikataululla ja siirtyä työelämään jouhevammin. Tällä arvioidaan pitkällä tähtäimellä olevan myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen.

Työtodistusvelvollisuuden laajentaminen oppisopimuskoulutuksiin vahvistaisi oppisopimusopiskelijoiden oikeusasemaa näiden ollessa oikeutettuja työtodistukseen, kuten muutkin työsopimusperusteisesti työskentelevät työntekijät. Oikeus työtodistukseen parantaisi oppisopimusopiskelijan työmarkkina-asemaa ja helpottaisi osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

3.2.2 Liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtävät muutokset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole kunta- eikä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetut muutokset yhdenmukaistaisivat ja selkeyttäisivät muutoksenhakua koskevaa sääntelyä. Muutoksenhakusäännösten yhdenmukaistamisen ja selkeyttämisen arvioidaan parantavan perustason ammattipätevyyden osana ammatillista koulutusta suorittavien opiskelijoiden oikeusturvaa.

3.2.3 Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin tehtävät muutokset

Ammatillisen koulutuksen rahoitusosuuksia koskevilla muutoksilla ei olisi kunta- eikä valtiontaloudellisia vaikutuksia, vaan muutokset toteutettaisiin nykyisten määrärahojen puitteissa. Rahoitusosuuksien säilyttäminen varainhoitovuoden 2020 tasossa vaikuttaisi lähtökohtaisesti kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoitustasoon verrattuna tilanteeseen, jossa rahoitusosuudet olisivat nyt voimassa olevan lainsäädännön ja siirtymäsäännöksen mukaiset. Yksittäisen koulutuksen järjestäjän rahoitustaso laskisi tai nousisi ehdotettujen muutosten myötä riippuen siitä, mikä on kunkin koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteellinen osuus kunkin rahoitusosuuden sisällä.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusosuuksia koskevalla muutoksella varmistettaisiin koulutuksen järjestäjien riittävä perusrahoituksen taso. Tällä turvattaisiin rahoitustason vakautta ja mahdollistettaisiin koulutuksen järjestämisen edellytykset myös niille kohderyhmille, jotka tarvitsevat keskimääräistä enemmän opetusta ja ohjausta tutkinnon osien tai tutkinnon suorittamiseksi ja joiden todennäköisyys suorittaa tutkinnon osia tai tutkinto ja työllistyä ovat keskimääräistä heikommat. Ehdotetun muutoksen jälkeen suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen yhteenlaskettu osuus olisi 30 prosenttia, joten merkittävä osuus rahoituksesta määräytyisi edelleen suoritettujen tutkinnon osien ja tutkintojen sekä vaikuttavuuden perusteella, kannustaen näin koulutuksen tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen yksilöiden osaamistarpeet ja työelämän tarpeet huomioiden.

Koelaskelmilla on simuloitu rahoitusosuuksien muutosten vaikutusta ammatillisen koulutuksen rahoituksen muodostumisessa varainhoitovuosina 2021-22 verrattuna varainhoitovuoden 2020 tilanteeseen. Jos rahoitusosuuksia koskevia säännöksiä ei muutettaisi, osuudet olisivat vuonna 2021 perusrahoitus 60 prosenttia, suoritusrahoitus 30 prosenttia ja vaikuttavuusrahoitus 10 prosenttia sekä vuonna 2022 siirtymäajan päätyttyä osuudet vastaavassa järjestyksessä 50, 35 ja 15 prosenttia. Verrattaessa näillä rahoitusosuuksilla laskettua rahoituksen määrää varainhoitovuoden 2020 rahoitukseen, jossa prosenttiosuudet ovat esityksessä ehdotetun mukaiset 70, 20 ja 10 prosenttia, näyttää siltä, että suoritus- ja vaikuttavuusosuuksien kasvaessa rahoitustaso laskisi erityisesti suurilla kunnallisilla ammatillisen koulutuksen järjestäjillä ja näistä etenkin kuntayhtymien sijaan kaupungeilla. Yksityisillä koulutuksen järjestäjillä muutosten hajonta olisi huomattavasti laajempi, mutta keskimäärin rahoitus kasvaisi hieman. Suhteellisesti suurempia muutoksia olisi erityisesti pienillä järjestäjillä. Laskelmat ovat suuntaa-antavia, sillä ne perustuvat varainhoitovuoden 2020 suoritustietoihin, eikä niissä ole otettu huomioon muita rahoitukseen vaikuttavia tekijöitä.

Simulointilaskelmien mukaan niistä järjestäjistä, joille myönnettiin rahoitusta varainhoitovuonna 2020, rahoitustaso nousisi 61 prosentilla (85 järjestäjää) ja vastaavasti laskisi 39 prosentilla (59 järjestäjää) suoritus- ja vaikuttavuusosuuksien kasvaessa. Suurin osa muutoksista olisi koulutuksen järjestäjän nykyiseen rahoitustasoon nähden alle viiden prosentin suuruisia,

mutta joillakin järjestäjistä muutokset olisivat selkeästi suurempia. Suurilla koulutuksen järjestäjillä muutokset voisivat myös olla euromääräisesti suuria, vaikka prosentuaalinen muutos jäisi pienemmäksi. Euromääräisesti suurin lasku olisi noin 3,7 miljoonaa euroa ja suurin nousu noin 1,1 miljoonaa euroa.

Rahoitustason suhteellinen muutos järjestäjittäin:

Rahoitustason muutos	[-25%,-20%[[-20%,-15%[[-15%,-10%[[-10%,-5%[[-5%,0%[0 %
Lukumäärä	2	1	4	7	45	7
Rahoitustason muutos]0%,5%]]5%,10%]]10%,15%]]15%,20%]]20%,25%]]25%,30%]
Lukumäärä	58	18	4	2	2	1

Rahoitustason euromääräinen muutos järjestäjittäin:

Rahoitustason muutos (tuhansia euroja)	[-3700,-1000[[-1000,-500[[-500,-250[[-250,-100[[-100,0[0
Lukumäärä	2	7	9	9	32	7
Rahoitustason muutos (tuhansia euroja)	0]0,100]]100,250]]250,500]]500,1000]]1000,1100]
Lukumäärä	7	54	11	12	6	2

Rahoituslakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että talousarviossa päätetyt määräaikaisten lisäykset, jotka jaetaan perusrahoituksen harkinnanvaraisina korotuksina, eivät jatkossa alentaisi perusrahoituksen suoritekohtaista rahoitusta. Myös tämä muutos osaltaan vahvistaisi riittävää perusrahoituksen tasoa. Esimerkiksi vuoden 2020 talousarviossa päätetystä opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin tarkoitettua 80 miljoonan euron lisämäärärahan myöntäminen perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena vähensi nykymallissa perusrahoitusosuutena myönnettävää suoriteperusteista rahoitusta 24 miljoonaa euroa ja vastaavasti kasvatti suoritusrahoitusosuutta 16 miljoonalla eurolla ja vaikuttavuusrahoitusosuutta 8 miljoonalla eurolla.

Ehdotetun muutoksen jälkeen perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena myönnettävät määräaikaisten lisäykset kasvattaisivat väliaikaisesti perusrahoituksen suhteellista osuutta kokonaisrahoituksesta, jolloin lisäys kohdentuisi kokonaisuudessaan vain perusrahoitusosuuteen.

Vastaavalla tavalla perusrahoituksen suhteellista osuutta kasvattavat jo nykyisin lisätalousarvioilla päätettävät kertaluonteiset määrärahalisäykset.

Vaikuttavuusrahoituksen opiskelija- ja työelämäpalautteen osalta ehdotetut muutokset mahdollistaisivat siirtymisen automaattiseen palautteen keräämiseen. Tämä yksinkertaistaisi palautteen keräämiseen liittyviä menettelyitä ja vähentäisi koulutuksen järjestäjien työmäärää palautteen keräämisessä. Koulutuksen järjestäjien ei tarvitsisi manuaalisesti toimittaa vastauslinkkejä opiskelijoille tai jatkossa työpaikkaohjaajille, vaan Opetushallitus voisi lähettää vastauslinkit suoraan Koski-tietovarantoon tallennettujen opiskelijan tai vastuullisen työpaikkaohjaajan yhteystietojen ja tutkinnon osien tai tutkinnon suorittamista koskevien tietojen perusteella. Erityisesti työpaikkaohjaajakyselyssä tiedonkeruun toteuttaminen manuaalisesti ilman automaatiota koulutuksen järjestäjien toimesta linkkejä lähettämällä muodostuisi erittäin työlääksi toteuttaa, sillä yksittäisellä opiskelijalla voi olla yhden vuoden aikana useita oppisopimus- tai koulutussopimusjaksoja. Manuaalisesti toteutettu palautteen keruu olisi myös virhealttiimpi toimintatapa. Automaation etuna on lisäksi se, että vaikuttavuusrahoituksen laskentaa varten tarvittavat tiedot kohderyhmään kuuluneiden ja vastaajien määristä saataisiin automaattisesti, eikä koulutuksen järjestäjien tarvitsisi erikseen toimittaa näitä tietoja Opetushallitukselle.

Ehdotettu työelämäpalautteen käyttöönoton siirto vuodesta 2022 vuoteen 2023 mahdollistaisi sen, että työpaikkaohjaajilta kerättävän palautteen osalta voitaisiin suoraan siirtyä automaattiseen palautejärjestelmään. Palautteen automaattinen kerääminen ei ole mahdollista ilman ehdotettuja muutoksia, joten jos palautteen käyttöönottoa ei siirrettäisi, jouduttaisiin varainhoitovuoden 2022 rahoituksen myöntämiseksi luomaan väliaikaiset manuaaliset menettelyt palautteen keräämiseksi. Ehdotetun muutoksen myötä varainhoitovuoden 2022 vaikuttavuusrahoitus myönnettäisiin tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella sekä opiskelijapalautteen perusteella.

Ehdotetut muutokset edellyttäisivät muutoksia Opetushallituksen ylläpitämään Koski-tietovarantoon. Muutokset tehtäisiin ylläpitoon ja kehittämiseen osoitettujen määrärahojen puitteissa. Opetushallituksen tulisi määrätä tarkemmin tallennettavien tietojen tietorakenteesta sekä siitä, miten tallennettavat tiedot pidetään ajantasaisina.

Koulutuksen järjestäjien tulisi uusina tietoina tallentaa tietovarantoon opiskelijan sähköpostiosoite sekä vastuullisen työpaikkaohjaajan sähköpostiosoite. Koulutuksen järjestäjä tallentaisi opiskelijan ajantasaisen sähköpostiosoitteen ja vastaisi tallennettujen tietojen oikeellisuudesta. Opiskelijoiden sähköpostiosoitteena voitaisiin esimerkiksi käyttää koulutuksen järjestäjän opiskelijalle myöntämää sähköpostiosoitetta, jolloin voitaisiin varmistua siitä, että esimerkiksi opintojen alussa tietovarantoon tallennettu sähköpostiosoite on ajantasainen koko opintojen ajan. Vastuullisen työpaikkaohjaajan sähköpostiosoite tallennettaisiin tyypillisesti silloin, kun tallennetaan myös työpaikkaohjaajan nimi. Jos vastuullinen työpaikkaohjaaja muuttuisi kesken työpaikalla järjestettävän koulutuksen jakson, päivitetään tietovarantoon myös työpaikkaohjaajaa koskeva tieto ja samalla tulisi päivittää myös työpaikkaohjaajan yhteystieto. Jos opiskelijan tai vastuullisen työpaikkaohjaajan koulutuksen järjestäjän tiedossa oleva sähköpostiosoite muuttuisi, koulutuksen järjestäjän tulisi tallentaa tietovarantoon ajantasainen sähköpostiosoite.

Ennen lain voimaantuloa aloittaneiden opiskelijoiden ja alkaneiden työelämäpalautteen keruujaksojen osalta koulutuksen järjestäjän tulisi tallentaa sähköpostiosoitteet ehdotetun siirtymäajan puitteissa. Koulutuksen järjestäjän vastaisi tietojen tallentamisesta Koski-tietovarantoon esimerkiksi opintohallintojärjestelmien käyttämien rajapintojen kautta.

4 Lausuntopalaute

5 Säännöskohtaiset perustelut

5.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta

23 §. Järjestämisluvassa määrättävät tutkinnot ja koulutus. Pykälän 2 momentin sisältämä viittaus kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 15 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi liikenteen palveluista annetun lain 35 §:ään. Kysymyksessä on teknisluonteinen muutos lakiin.

77 §. Työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan lainsäädännön soveltaminen. Pykälän ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että oppisopimuskoulutukseen sovellettaisiin työsopimuslain työtodistuksen antamisen velvollisuutta koskevaa työsopimuslain 6 luvun 7 §:ää. Oppisopimusopiskelijoilla, jotka tekevät määräaikaisen oppisopimuksen sellaisen työnantajan kanssa, jonka palveluksessa he jo ennestään ovat, ei kuitenkaan olisi oikeutta saada ns. välityösopimusta oppisopimuskoulutuksestaan. Työsopimuslaki ei velvoita työnantajaa antamaan työtodistusta tilanteessa, jossa työntekijä siirtyy saman työnantajan palveluksessa toisiin työtehtäviin.

107 §. Arkaluonteisten tietojen käsittely. Pykälän 5 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Momentissa on nykyään niin sanottu informatiivinen viittaus henkilötietolakiin eli säännöksellä ei ole aineellista sisältöä. Kumotun henkilötietolain ovat korvanneet yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki, joita sovelletaan niiden soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti ilman viittausta.

112 §. Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin ehdotetaan muutettaviksi viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Kysymyksessä on teknisluonteinen muutos lakiin. Pykälän 2 momentissa on informatiivinen listaus niistä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisista päätöksistä, joista opiskelija voi valittaa hallinto-oikeuteen. Luetteloa ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi, eikä sillä ole tarkoitus rajoittaa opiskelijoiden hallintolain mukaista oikeutta valittaa itseään koskevista hallintopäätöksistä. Pykälän tarkoitus on selkeyttää opiskelijalle, mistä päätöksistä valitetaan suoraan hallinto-oikeuteen eikä 111 §:n mukaisesti tehdä oikaisuvaatimusta aluehallintovirastoon.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Momentin sijasta sovellettaisiin lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, jonka 8 §:n mukaan viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioista on hallinnon yleislaki, johon ei ole tarvetta viitata, jollei siitä poiketa. Muutoksella ei olisi vaikutusta opiskelijoiden muutoksenhakuoikeuteen.

113 §. Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan. Pykälän sisältämä viittaus hallintolainkäyttölakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Kysymyksessä on teknisluonteinen muutos lakiin.

114 §. Muutoksenhakuaika. Pykälää muutettaisiin siten, että viittaus kumottavaan 112 §:n 2 momenttiin poistettaisiin ja viittaus korjattaisiin siten, että siinä viitattaisiin 111 §:n mukaisesta asiasta valittamiseen. Pykälän muotoilua muutettaisiin samalla selkeämmäksi. Muutokset ovat teknisluonteisia eikä niillä olisi vaikutusta opiskelijoiden muutoksenhakuoikeuteen.

117 §. Valituslupa. Pykälä kumottaisiin tarpeettomana. Pykälän sijasta sovellettaisiin lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, jonka 107 §:n mukaan hallinto-oikeuden hallintolainkäyttöasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioista on hallinnon yleislaki, johon ei ole tarvetta viitata, jollei siitä poiketa. Muutoksella ei olisi vaikutusta opiskelijoiden muutoksenhakuoikeuteen.

120 §. Työelämätoimikuntien tehtävät. Pykälän 3 momentin 1 kohdan sisältämät viittaukset kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 15 §:ään ja 5 §:n 3 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittauksiksi liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momenttiin sekä liikenteen palveluista annetun lain 31 ja 32 §:iin. Kysymys on osittain teknisluonteisesta muutoksesta lakiin.

Lisäksi muutoksilla huomioitaisiin liikenteen palveluista annetun lain 32 §:n mahdollistama perustason ammattipätevyyden suorittaminen pelkästään perustason ammattipätevyyskokeella (ns. koemalli). Perustason ammattipätevyyskokeeseen osallistuminen ei edellyttäisi pakollista koulutusta. Ennen 1.1.2020 voimaan tulleita muutoksia liikenteen palveluista annettuun lakiin työelämätoimikunta on vastannut todistuksen antamisesta silloin, kun perustason ammattipätevyys on suoritettu osallistumalla koulutukseen ja teoriakokeeseen. Tällä ehdotuksella esitetään, että jatkossa työelämätoimikunta antaisi todistukset myös silloin, kun perustason ammattipätevyys suoritetaan lain 32 §:n tarkoittamalla perustason ammattipätevyyskokeella.

Koulutuksen järjestäjä voisi työelämätoimikunnan antaman perustason ammattipätevyyskokeen suorittamista koskevan todistuksen nojalla antaa kokeen suorittajalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:n mukaisen todistuksen suoritetusta tutkinnon osasta. Koulutuksen järjestäjä saisi tästä tutkinnon osasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaista suoritusrahoitusta sekä vaikuttavuusrahoitusta, koska se on järjestänyt perustason ammattipätevyyskokeesta annettavan todistuksen saamiseksi tarvittavat näytöt. Rahoitus määräytyisi vastaavasti kuin ilman tutkintokoulutukseen osallistumista suoraan näyttöön tulevien tutkinnon osien suorittajien osalta, eli suoritusrahoitusta myönnettäisiin suoritettujen tutkinnon osien perusteella ja vaikuttavuusrahoitusta työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella.

5.2 Laki liikenteen palveluista

256 §. Oikaisuvaatimus. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka mukaan silloin kun perustason ammattipätevyys suoritetaan osana ammatillista koulutusta, sovelletaan mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 ja 116 §:ssä säädetään arvioinnin tarkistamisesta ja oikaisusta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:n 2 momentin mukaisesti opiskelija pyytäisi arvioijilta kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hänellä on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä tieto arviointiperusteiden soveltamisesta suoritukseensa. Pykälän 3 momentin mukaisesti arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen haettaisiin oikaisua asianomaiselta työelämätoimikunnalta. Työelämätoimikunnan päätökseen ei ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 116 §:n mukaisesti ole mahdollista hakea muutosta valittamalla.

257 §. Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen. Pykälän 1 momentin 5 kohta ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuskeskusta koskeva päätös on osa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n mukaista tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa, jota koskevasta päätöksestä valitetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla hallintotuomioistuimeen.

Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi pykälän 4 momentti, jonka mukaan muutoksenhaussa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 lukua. Pykälän 4 momentin sijasta sovellettaisiin edellä mainittua ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:ää, jonka mukaan muutoksenhaussa opiskelija pyytää arvioijilta kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hänellä on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä tieto arviointiperusteiden soveltamisesta suorituksensa. Arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen voi hakea oikaisua asianomaiselta työelämätoimikunnalta. Työelämätoimikunnan päätökseen ei ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 116 §:n mukaan ole mahdollista hakea muutosta valittamalla.

5.3 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

32 a §. Rahoitusosuudet. Pykälän 1 momentissa säädetään ammatillisen koulutuksen rahoituksen jakaantumisesta perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksiin. Pykälän 1 momentissa säädettyjä ammatillisen koulutuksen rahoitusosuuksia muutettaisiin siten, että perusrahoituksen osuus olisi 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännös, jonka mukaan ammatillisen koulutuksen määrärahasta vähennettäisiin talousarviossa päätettyjen määräaikaisten lisäysten euro määrä, jotka myönnetään lain 32 e §:ssä tarkoitettuina perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Vasta tämän vähennyksen sekä voimassa olevan säännöksen mukaisesti strategiarahoitusosuuden vähentämisen jälkeen määrärahasta jaettaisiin 70 prosenttia perusrahoituksena, 20 prosenttia suoritusrahoituksena ja 10 prosenttia vaikuttavuusrahoituksena.

32 g §. Vaikuttavuusrahoitus. Pykälässä säädetään ammatillisen koulutuksen vaikuttavuusrahoituksesta. Voimassa olevan säännöksen 1 momentin mukaan vaikuttavuusrahoitus määräytyy 1 kohdan mukaan tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella, 2 kohdan mukaan opiskelijapalautteen perusteella ja 3 kohdan mukaan työelämäpalautteen perusteella. Voimassa olevan säännöksen 3 momentin mukaan vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdat vastaisivat voimassa olevaa säännöstä. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että siinä nykyistä tarkemmin säädettäisiin, mitkä tahot antavat säännöksessä tarkoitettua työelämäpalautetta. Ehdotetun 3 kohdan mukaan vaikuttavuusrahoitus määräytyisi koulutussopimus- ja oppisopimustyöpaikkojen antaman työelämäpalautteen perusteella. Ehdotettu muutos tarkentaisi säännöksen soveltamisalaa, koska voimassa olevassa säännöksessä käytetty käsite ”työelämäpalaute” ei yksilöi, miltä tahoilta palautetta kerättäisiin. Voimassa olevan pykälän 3 momentissa on valtuutussäännös säätää tarkemmin työelämäpalautteen perusteista ja laskennasta opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Ehdotettu muutos rajaisi myös valtuutussäännöstä, koska laissa määriteltäisiin tahot, joilta työelämäpalautetta kerätään.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

Pykälän 3 momentin valtuutussäännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että valtuutus nykyistä selkeämmin kattaisi myös opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisestä annettavat tarkemmat säännökset. Työelämäpalautteen osalta opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella on tarkoitus säätää tarkemmin esimerkiksi siitä, miten ja keneltä työelämäpalautetta kerätään sekä

palautteen keräämisen aikataulusta. Lisäksi asetuksella säädettäisiin työelämäpalautteen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta, kuten palautekyselyjen kysymyksistä ja pisteistyksestä sekä palauteosioiden painotuksesta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin Opetushallituksen tehtävistä opiskelija- ja työelämäpalautekyselyjen keräämisessä. Ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallitus vastaisi opiskelija- ja työelämäpalautteen automaattisesta keräämisestä. Ehdotettu tehtävä ei olisi Opetushallitukselle uusi, mutta siitä ei ole aiemmin säädetty lain tasolla. Tehtävästä ehdotetaan säädettäväksi kuitenkin lailla, jotta se täyttäisi tietosuojasetuksen mukaisen lakisääteisen käsittelyperusteen edellytykset ja mahdollistaisi henkilötietojen käytön palautteen keräämisessä. Palautteet kerätään Arvo-palautejärjestelmään, joka ei sisällä henkilötietoja.

Voimassa olevassa rahoituslaissa ei säädetä, mikä taho on vastuussa opiskelija- tai työelämäpalautteen keräämisestä, vaan tästä säädetään valtuutussäännöksen nojalla ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksessa. Voimassa olevan asetuksen mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa opiskelijapalautteen keräämisestä. Jatkossa palautteen kerääminen olisi tarkoitus osittain automatisoida, jolloin Opetushallitus vastaisi palautteen keräämisestä koulutuksen järjestäjän sijaan. Pykälän 4 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallitus vastaisi opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisestä silloin, kun palautetta kerätään automaattisesti. Pykälän 3 momentin valtuutussäännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että sen nykyistä selkeämmin kattaisi myös valtuuden säätää tarkemmin palautteen keräämisestä. Asetuksella voitaisiin säätää myös palautteen keräämisen vastuutahosta siltä osin, kun palautetta ei kerätä automaattisesti. Esimerkiksi työelämäpalautteeseen on suunniteltu sisältyvän toisena osiona työpaikkakysely, jossa palautteen keräämisestä vastaisi koulutuksen järjestäjä.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan varainhoitovuosina 2021 ja 2022 vaikuttavuusrahoitus määräytyisi 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyillä perusteilla. Varainhoitovuosina 2021 ja 2022 ei siis käytettäisi työelämäpalautetta vaikuttavuusrahoituksen myöntämisperusteena. Ehdotetulla säännöksellä siirrettäisiin työelämäpalautteen käyttöönotto varainhoitovuodesta 2022 varainhoitovuoteen 2023. Varainhoitovuoden 2021 tilanne vastaisi rahoituslain muutoslain 532/2017 voimaantulosäännöksen 7 momenttia, jonka mukaan vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena ei varainhoitovuosina 2020 ja 2021 käytetä tutkinnon osia suorittaneiden työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä eikä työelämäpalautetta. Selkeyden vuoksi ehdotetussa 5 momentissa mainittaisiin kuitenkin myös varainhoitovuosi 2021. Mainitun voimaantulosäännöksen 7 momentissa säädety mukaisesti tutkinnon osia suorittaneiden jatko-opintoihin siirtyminen ja työllistyminen otettaisiin käyttöön vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena varainhoitovuonna 2022, eli tältä osin siirtymäaikaa ei muutettaisi.

49 §. Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen. Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään siitä, mitä suoritteita opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa varainhoitovuoden varsinaisen suoritepäätöksen yhteydessä. Suoritteet vahvistetaan koulutuksen järjestäjien ilmoittamien tietojen perusteella, eikä suoritteiden vahvistamisessa ole harkintavaltaa ministeriöllä. Varsinaisessa suoritepäätöksessä päätetään myös lain 32 c §:ssä säädetyllä tavalla tavoitteellisista opiskelijavuosista. Perusrahoitus määräytyy ministeriön päättämän tavoitteellisen opiskelija-vuosimäärän perusteella, jota painotetaan lain 32 d §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Rahoituksen myöntämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön tulee vahvistaa varsinaisen suoritepäätöksen yhteydessä myös 32 d §:n 2 momentissa tarkoitettu tavoitteellisten opiskelijavuosien painokerroin. Painokerroin perustuu koulutuksen järjestäjien ilmoittamiin toteutuneisiin opis-

kelijavuosiin, joita painotetaan ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksella säädetyillä kertoi-
millä. Varsinaisella suoritepäätöksellä vahvistettua painokerrointa käytetään myös silloin, kun
tavoitteellisia opiskelijavuosia myönnetään lisäsuoritepäätöksillä. Säännöstä ehdotetaan tarken-
nettavaksi vastaamaan nykyistä käytäntöä. Säännökseen lisättäisiin, että opetus- ja kulttuurimi-
nisteriö vahvistaisi myös seuraavan varainhoitovuoden 32 d §:n 2 momentin perusteella mää-
räytyvän perusrahoituksen painokertoimen.

5.4 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä

Valtakunnallista opinto- ja tutkintorekistereistä annettavaan lakiin ehdotetaan lisättäväksi sään-
nökset opiskelijoiden ja työpaikkaohjaajien tarpeellisten yhteystietojen tallentamiseksi. Tässä
yhteydessä esitetään muutoksia lain 4, 9 ja 11 §:iin.

4 §. *Tietovarannon käyttötarkoitus.* Pykälässä säädetään valtakunnallisista opinto- ja tutkinto-
rekistereistä annetun lain 2 luvussa tarkoitetun perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatilli-
sen koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoituksesta. Voimassa olevan pykälän
2 momentin mukaan tietovarantoon tallennettuja tietoja käytetään lisäksi myönnettäessä rahoit-
tusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Pykälän 2
momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös opiskelijan ja työpaikkaohjaajien yhteystietojen
käyttötarkoituksesta. Ehdotetun säännöksen mukaan lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoi-
tettuja yhteystietoja käytetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoi-
tetun opiskelijapalautteen keräämiseksi ja lain 9 §:n 4 momentin 1 a kohdassa tarkoitettuja yh-
teystietoja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetun työelämäpalaut-
teen keräämiseksi. Ehdotettu säännös rajaisi yhteystietojen käyttötarkoituksen vain opiskelija-
tai työelämäpalautteen keräämiseen, ja tallennettuja yhteystietoja ei voitaisi käyttää muihin
käyttötarkoituksiin.

9 §. *Ammatillista koulutusta koskevat tiedot.* Lain 9 §:ssä säädetään ammatillista koulutusta
koskevista tiedoista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi opiskelija- ja työelämäpalautteen kerää-
misessä tarvittavien tietojen tallentamisvelvollisuutta koskevat säännökset.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta, jossa säädettäisiin, että koulutuksen
järjestäjän olisi tallennettava opiskelijan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kult-
tuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä tarkoitetun opiskelijapalautteen keräämisessä.
Koska momenttiin lisättäisiin uusi viimeinen kohta, tehtäisiin momentin 4 kohtaan lisäksi laki-
tekninen muutos muuttamalla kohdan lopussa oleva piste puolipisteeksi.

Voimassa olevan pykälän 4 momentin 1 kohdan mukaan tietovarantoon tallennetaan opiskelijan
vastuullinen työpaikkaohjaaja, jos osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön
työtehtävien yhteydessä oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana kou-
lutuksena. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a kohta, jossa säädettäisiin, että
koulutuksen järjestäjän olisi tallennettava tutkintokoulutuksen opiskelijan vastuullisen työpaik-
kaohjaajan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta an-
netun lain 32 g §:ssä tarkoitetun työelämäpalautteen keräämisessä.

11 §. *Tietovarannon tietojen säilytysaika.* Opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisessä tar-
vittavia yhteystietoja ei ole perusteltua säilyttää sen jälkeen, kun niiden käyttötarkoitus on päät-
tynyt. Säilyttämisaajan rajaamiseksi ja tietojen poistamisen yhtenäistämiseksi pykälän 2 mo-
menttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitett
opiskelijan yhteystiedot säilytettäisiin kolme kuukautta opintojen päättymisestä ja 9 §:n 4 mo-
mentin 1 a kohdassa tarkoitett
vastuullisen työpaikkaohjaajan yhteystiedot kolme kuukautta

oppi- tai koulutusopimuksen päättymisestä. Palautteen keräämisen ajankohdasta säädetään ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksessa. Voimassa olevan asetuksen 13 a §:n 2 momentin mukaan opiskelijapalautte kerätään 30 päivän kuluessa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisten opintojen aloittamisesta ja päättämisestä. Lisäksi Opetushallitus voi perustellusta syystä jatkaa opiskelijapalautteen keräämisaikaa koulutuksen järjestäjän pyynnöstä korkeintaan 30 vuorokauden ajan. Palaute on tarkoitettu kerätä mahdollisimman pian opintojen päättymisen tai työelämäpalautteen keruujakson päättymisen jälkeen, mutta yhteystietojen säilyttämiselle on kuitenkin tarkoituksenmukaista varata ehdotettu kolmen kuukauden säilytysaika, jotta pystytään ottamaan huomioon mahdolliset tekniset viiveet ja korjaustarpeet palautteen keräämisessä.

Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan yhteystiedot poistettaisiin opintojen päättymisen jälkeen. Opintojen päättymisellä tarkoitettaisiin tutkinnon suorittamista tai opintojen keskeyttämistä. Opintojen väliaikaisen keskeyttämisen perusteella opiskelijan yhteystietoja ei poistettaisi.

Vastuullisen työpaikkaohjaajan yhteystiedot poistettaisiin oppi- tai koulutusopimuksen päättymisen jälkeen. Vastuullinen työpaikkaohjaaja määrittää oppi- tai koulutusopimuksessa. Yhteen sopimukseen voi sisältyä useita erillisiä työpaikalla hankittavan osaamisen jaksoja ja oppisopimuskoulutuksessa myös useita tutkinnon osia. Lähtökohtaisesti sama henkilö toimii kuitenkin vastuullisena työpaikkaohjaajana koko sopimusjakson ajan. Jos vastuullinen työpaikkaohjaaja vaihtuu kesken sopimuskauden, koulutuksen järjestäjän tulisi päivittää muuttuneet tiedot Koski-tietovarantoon.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 4, 9 ja 11 §:ään ehdotettu sääntely ottaisi huomioon tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetyt henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet. Mainitun artiklan a alakohdan mukaan henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä ehdotetaan säädettäväksi opiskelija- ja työelämäpalautteen automaattinen kerääminen Opetushallituksen tehtäväksi, joten tämän lakisääteisen tehtävänsä perusteella Opetushallitus rekisterinpitäjänä voisi käyttää Koski-tietovarantoon tallennettuja tarpeellisia yhteystietoja opiskelija- ja työelämäpalautteen automaattiseen keräämiseen. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Ehdotettujen säännösten mukaan tietovarantoon tallennettaisiin vain palautteiden keräämiseksi tarpeelliset yhteystiedot ja tietoja myös käytettäisiin vain palautteen keräämisessä, joten tietoja käytettäisiin käyttötarkoitussidonnaisuuden mukaisesti.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa todetun tietojen minimoinnin periaatteen mukaan tiedot tulisi tallentaa vain niiltä opiskelijoilta ja työpaikkaohjaajilta, joilta palautetta kerätään. Opetushallituksen tulisi tietosisällön määrittelyssä ottaa huomioon, että rekisteriin ei tallennettaisi tietoja, jotka eivät ole tarpeen opiskelija- tai työelämäpalautteen keräämiseksi. Tarpeellisilla yhteystiedoilla tarkoitettaisiin esimerkiksi sähköpostiosoitetta tai puhelinnumeroa. Säännöksessä ei säädettäisi yksityiskohtaisesti, mitä yhteystietoja tallennettaisiin, vaan lain 6 §:n 2 momentin nojalla Opetushallitus määritteli tietosisällön tarkemmin. Ehdotettujen säännösten mukaan tietovarantoon voitaisiin tallentaa vain opiskelijapalautteen tai työelämäpalautteen keräämiseksi tarpeelliset yhteystiedot, mikä sitoisi Opetushallitusta tietosisällön määrittelyssä. Ensivaiheessa tarpeellisina yhteystietoina olisi tarkoitus tallentaa opiskelijoiden ja vastuullisten työpaikkaohjaajien sähköpostiosoitteet, mutta jatkossa säännös mahdollistaisi esimerkiksi puhelinnumeroiden tallentamisen ja käyttämisen, jos palautejärjestelmää muutettaisiin teknisesti siten, että se mahdollistaisi palautelinkkien lähettämisen puhelinnumeroihin.

Henkilötietojen minimoinnin periaatteen mukaisesti tietovarantoon tulisi tallentaa vain tutkintokoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden tarpeelliset yhteystiedot, koska voimassa olevan ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen mukaan muilta opiskelijoilta ei kerätä opiskelijapalautetta. Koulutuksen järjestäjät tallentaisivat yhteystiedot tietovarantoon ja vastaisivat niiden täsmällisyydestä. Tietojen säilyttämisen rajaamisesta säädettäisiin lain 11 §:ssä.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa käsittelyssä, joka tehdään 1 kohdan c alakohdan noudattamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojen käsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Koski-tietovarantoa koskevassa voimassa olevassa sääntelyssä käytetään tätä kansallista liikkumavaraa sääntelemällä tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisemmin muun muassa käsiteltävien tietojen käyttötarkoituksesta, tallennettavien tietojen tyypeistä, tahoista joille tietoja voidaan luovuttaa sekä tietojen säilytyksestä. Yhteystietojen osalta ehdotetaan säädettäväksi tallentamisvelvoitteesta, käyttötarkoituksesta sekä tietojen säilytyksestä. Tallentamisvelvoitteesta säätäminen on tarpeellista, koska automaattiseen palautejärjestelmään siirtyminen edellyttää, että kaikkien opiskelijoiden ja työpaikkaohjaajien tiedot ovat saatavilla tietovarannosta. Käyttötarkoituksesta säätäminen on tarpeen käyttötarkoituksen selkeän rajaamisen vuoksi, koska tietovarantoa koskevassa lainsäädännössä säädetään laajoista tietojen luovutusoikeuksista. Tietojen säilytysajasta ehdotetaan säädettäväksi, jotta tietojen poistamisen ajankohta rekisteristä olisi mahdollisimman selkeä ja yhtenäinen.

6 Lakia alemman asteinen sääntely

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:n 3 momenttiin sisältyisi valtuussäännös antaa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta sekä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua palautteen keräämisestä. Valtuutussäännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että siinä nimenomaisesti mainittaisiin valtuus antaa tarkempia säännöksiä myös palautteen keräämisestä. Lain tasolla määriteltäisiin palautteen antajien kohderyhmät eli 32 g §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti opiskelijat sekä 3 kohdan mukaisesti koulutussopimus- ja oppisopimustyöpaikat, mutta asetuksella säädettäisiin tarkemmin keneltä, miten ja milloin palautetta kerätään. Ministeriön asetuksen tasoinen sääntely on perusteltua, koska kyseessä on teknisluonteinen sääntely opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämiseksi ja rahoituksen määräytymisperusteiden laskemiseksi. Opiskelija- tai työelämäpalautteen antamista ei säädetä opiskelijan tai koulutustyöpaikan edustajan velvollisuudeksi, joten palautteen keräämisestä ei ole tarpeen säätää lain tasolla.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen muuttamisesta annetulla asetuksella (415/2018) on säädetty opiskelijapalautteen keräämisestä, kysymyksistä ja pisteytyksestä sekä painotuksesta ja laskennasta. Vastavista seikoista on tarkoitus valtuutussäännöksen nojalla säätää ministeriön asetuksella työelämäpalautteen osalta.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2021.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annettavaa lakia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2021.

Valtakunnallisista tutkinto- ja opintorekistereistä annettuun lakiin ehdotetut muutokset koskisivat myös jo ennen lain voimaantuloa opintonsa aloittaneita opiskelijoita sekä alkaneita työpaikalla järjestettäviä koulutusjaksoja. Automaattiset palautejärjestelmät on tarkoitus ottaa käyttöön 1.7.2021 lukien. Lisäksi tavoitteena on, että koulutuksen järjestäjät voisivat vapaaehtoisesti pilotoida näitä järjestelmiä heti lain tultua voimaan. Lain voimaantulosäännökseen ehdotetaan otettavaksi näitä tilanteita koskevat siirtymäsäännökset.

Automaattisen opiskelijapalautekyselyn kohteena olisivat opiskelijat, jotka aloittavat tai päättävät opintonsa 1.7.2021 tai sen jälkeen. Aloittavien opiskelijoiden tarpeelliset yhteystiedot tulisi lähtökohtaisesti tallentaa samassa yhteydessä, kun tieto opintojen aloittamisesta lain voimaantulon jälkeen tallennetaan. Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 9 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovellettaisi opiskelijaan, jonka opinnot päättyvät viimeistään 1.7.2021, sillä tallentamisvelvoitetta ei ole perusteltua soveltaa opiskelijaan, jonka opinnot ovat päättyneet ennen automaattisen palautejärjestelmän käyttöönottoa. Opintojen päättymisellä tarkoitettaisiin tutkinnon tai tavoitteena olevien tutkinnon osien suorittamista tai opintojen muuta keskeyttämistä.

Koska palautekysely lähetetään myös opintojen päättövaiheessa, tulisi tietovarantoon tallentaa myös niiden opiskelijoiden yhteystiedot, jotka ovat aloittaneet opintonsa ennen lain voimaantuloa. Näiden opiskelijoiden tietojen tallentamiseksi ehdotetaan säädettäväksi aikarajasta, jonka puitteissa koulutuksen järjestäjien tulisi tallentaa kaikkien ennen lain voimaantuloa aloittaneiden opiskelijoiden tarpeelliset yhteystiedot. Yhteystietoja tarvitaan vasta opintojen päättyessä, mutta tiedot olisi käytännöllistä tallentaa yhdellä kertaa lain voimaantulon jälkeen, jolloin järjestäjät voisivat siirtää tiedot suoraan kaikkien opiskelijoiden osalta opintohallintojärjestelmistään ilman sen arvioimista, missä vaiheessa opintojaan kukin opiskelija tietojen tallentamishetkellä on. Tietojen tallentamisessa tulisi kuitenkin ottaa huomioon, että tallentamisvelvoite ei koskisi sellaisten opiskelijoiden yhteystietoja, joiden opinnot päättyvät ennen 1.7.2021. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän olisi tallennettava ennen lain voimaantuloa aloittaneiden opiskelijoiden tarpeelliset yhteystiedot 30.4.2021 mennessä eli kahta kuukautta ennen automaattisen palautejärjestelmän käyttöönoton aikarajaa. Koulutuksen järjestäjällä olisi siis lain voimaantulon jälkeen neljän kuukauden siirtymäaika tietojen tallentamisessa.

Tarkoituksena on, että lain voimaantulon jälkeen ajalla 1.1.-30.6.2021 koulutuksen järjestäjät voisivat halutessaan pilotoida palautejärjestelmiä. Opiskelijapalautteen keräämisessä järjestäjät voisivat tällä aikajaksolla käyttää joko automaattista järjestelmää tai nykyisin käytössä olevaa menettelyä, jossa koulutuksen järjestäjä toimittaa vastauslinkit opiskelijoille. Automaattisen palautteen keruun on tarkoitus olla koulutuksen järjestäjille velvoittavaa 1.7.2021 lukien. Voimaantulosäännöksessä säädettäisiin lisäksi, että koulutuksen järjestäjä voisi tallentaa lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut yhteystiedot sellaisten opiskelijoiden osalta, jotka ovat opiskelijoina tämän lain voimaan tullessa. Tämä säännös mahdollistaisi sen, että ajalla 1.1.-30.6.2021 toteutettavassa palautteen keräämisessä koulutuksen järjestäjät voisivat valita joko manuaalisen tai automaattisen palautteen keräämismenettelyn. Jos koulutuksen järjestäjä valitsisi automaattisen palautteen keräämisen, koulutuksen järjestäjän tulisi tallentaa opiskelijoiden sähköpostiosoitteet Koski-tietovarantoon. Ehdotetun säännöksen mukainen tallentamismahdollisuus koskisi myös opintonsa viimeistään 1.7.2021 päättäviä opiskelijoita, vaikka heidän yhteystietojaan ei voimaantulosäännöksen mukaan olisikaan velvollisuutta tallentaa.

Automaattinen työpaikkaohjaajakysely toteutettaisiin 1.7.2021 tai sen jälkeen päättyvien palautteen keruujaksojen osalta. Palautteen keruujaksosta säädettäisiin tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joten voimaantulosäännöksessä ehdotetaan käytettäväksi yleis-

luonteista käsitettä ”keruujakso”. Lähtökohtaisesti työpaikkaohjaajan yhteystiedot tallennettaisiin samassa yhteydessä, kun tietovarantoon tallennetaan koulutus- tai oppisopimusta koskevat tiedot. Automaattisen palautejärjestelmän piirissä olisivat myös ne jaksot, jotka ovat alkaneet ennen lain voimaantuloa. Näiden osalta ehdotetaan säädettäväksi aikarajasta, jonka puitteissa koulutuksen järjestäjien tulisi tallentaa kaikkien ennen lain voimaantuloa alkaneiden jaksosten vastuullisten työpaikkaohjaajien tarpeelliset yhteystiedot. Siirtymäaika olisi vastaava kuin opiskelijoiden yhteystietojen tallentamisessa eli yhteystiedot tulisi tallentaa 30.4.2020 mennessä.

Rahoituksen perusteena huomioitavaa työelämäpalautetta kerättäisiin vasta 1.7.2021 lukien, josta lukien automaattisen palautteen keruun työpaikkaohjaajien antaman palautteen osalta on tarkoitus olla koulutuksen järjestäjille velvoittavaa. Tarkoitus kuitenkin on, että ajalla 1.1.-30.6.2021 koulutuksen järjestäjät voisivat halutessaan jo testata automaattista palautejärjestelmää, vaikka kerättävää palautetta ei vielä käytettäisikään rahoituksen perusteena. Ajalta 1.7.2021-30.6.2022 kerättävää opiskelija- ja työelämäpalautetta käytettäisiin varainhoitovuoden 2023 rahoituksen määräytymisen perusteena.

8 Toimeenpano ja seuranta

Perustason ammattipätevyyskokeen suoritusmääriä ja koemallin käyttöönoton vaikutuksia ammatillisen koulutuksen yhteydessä suoritettavaan perustason ammattipätevyyteen tullaan seuraamaan.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 107 § sisältää henkilötietojen suojan kansallista erityislainsäädäntöä. Kansallisen erityislainsäädännön osalta perustuslakivaliokunta on todennut, että henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla, ja että erityislainsäädännön säätämiseen tulisi suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp, s. 3-5). Perustuslakivaliokunnan mukaan erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti. Valiokunnan mukaan, mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että juuri arkaluontoisten tietojen käsittely olisi syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 14/2018 vp, s. 5). Näin ollen lain 107 § sääntelyä voidaan pitää välttämättömänä henkilötietojen suojan erityislainsäädäntönä riskiperustaisen lähestymistavan näkökulmasta, koska kyse on arkaluontoisten tietojen käsittelystä, ja on olemassa riski rekisteröidyn kannalta, mikäli yksityiskohtaista sääntelyä ei ole.

Perustuslain 10 § turvaa yksityiselämän suojan perusoikeutena jokaiselle. Pykälän 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän harkintaa sitovia henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan ovat olleet ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekistereissä ja rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelyn kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla (ks. esim. PeVL 14/2002 vp, s. 2, PeVL 27/2006 vp, s.

2/I, PeVL 11/2016 vp, s. 8 ja PeVL 13/2016 vp, s.3 - 4). Perustuslakivaliokunta on lisäksi pitänyt liian erittelemättömiä ja laaja-alaisia tiedonsaantioikeuksia koskevia säännöksiä perustuslain 10 §:n 1 momentin vastaisina (esim. PeVL 7/2000 vp, PeVL 14/2002 vp, PeVL 15/2002 vp ja PeVL 74/2002 vp).

Perustuslakivaliokunnan hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi valtakunnallisista opintoja tutkintorekistereistä antaman lausunnon (PeVL 31/2017) mukaan on syytä kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (ks. PeVL 42/2016 vp, s. 2-3 ja siinä viitatuut lausunnot). Opiskelijan tai oppisopimus- tai koulutusopimustyöpaikan vastuullisen työpaikkaohjaajan yhteystiedot eivät ole arkaluonteisia henkilötietoja eivätkä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja. Ammatillisen koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon lisättäväksi ehdotettavat yhteystiedot ovat tietoja, joita ammatillisen koulutuksen järjestäjät käyttävät ja tallentavat rekistereihinsä lakisääteisistä koulutuksen järjestämiseen liittyvistä velvoitteistaan huolehtimaan. Tietovarantoon tallennettavia henkilötietoja käytetään viranomaisen eli tässä tapauksessa Opetushallituksen lakisääteisten tehtävien suorittamiseen.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 14/2018 vp katsonut lähtökohtaisesti riittävää olevan, että henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuojasetuksen kanssa. Henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi valiokunnan mukaan jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuojasetuksen ja säädetävän kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuojasetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (kts. myös PeVL 2/2018 vp, s. 5, PeVL 1/2020 vp, s. 2, PeVL 4/2020 vp, s. 8).

Ehdotetuissa lakiesityksissä käytettäisiin kansallista liikkumavaraa erityislainsäädännön antamiseksi henkilötietojen suojan toteuttamisessa. Liikkumavaran käyttäminen on välttämätöntä rekisterien tarkoituksen- ja lainmukaisen toiminnan varmistamiseksi.

Tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaan kansallisen liikkumavaran käytön on lisäksi oltava yleisen edun mukaista ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Rekisterien käyttäminen itsessään hyödyttää niin yksilöä kuin viranomaista, joka tarvitsee tietoja toiminnassaan. Kansallisen liikkumavaran käyttäminen perustuu siihen, että kansalliseen liikkumavaraan kuuluvat säännökset tarkentavat ja varmistavat menettelyjä rekisterien käytössä, jotta menettely on asianmukaista ja läpinäkyvää.

Edellä esitetyillä perusteilla esityksen on katsottava riittävällä tavalla turvaavan perustuslain 10 §:ssä yksityiselämän suojalle asetetut edellytykset.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 107 §:n 5 momentti, 112 §:n 2 momentti ja 117 §, sekä
muutetaan 23 §:n 2 momentti, 77 §:n 1 momentti, 112 §:n 1 momentti, 113 ja 114 § ja 120 §:n 3 momentin 1 kohta,
seuraavasti:

23 §

Järjestämisluvassa määrättävät tutkinnot ja koulutus

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 8 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta tai oikeudesta toimia liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 35 §:ssä tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena.

77 §

Työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan lainsäädännön soveltaminen

Oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, työopimukseen perustuvaan oppisopimukseen ei kuitenkaan sovelleta työsopimuslain 1 luvun 3 ja 8 §:ää, 2 luvun 4 ja 5 §:ää, 4 luvun 4 ja 5 §:ää, 6 luvun 1-6 §:ää, 7 luvun 1-5 ja 7-11 §:ää, 9 ja 10 lukua sekä 13 luvun 3 ja 4 §:ää.

112 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä, jos päätös koskee:

113 §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

114 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus 111 §:ssä tarkoitettussa asiassa, valitus hallintotuomioistuimeen 111 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä, sekä valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pidättämistä, taikka opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

120 §

Työelämätoimikuntien tehtävät

Opetushallitus määrää päättämiensä työelämätoimikuntien tehtäviksi 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi tai tutkintokohtaisesta työnjaosta poiketen: 1) vastata liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kokeiden järjestämisestä ja valvonnasta sekä mainitun lain 31 ja 32 §:issä tarkoitettujen todistusten antamisesta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain 256 ja 257 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 257 §:n 1 momentin 5 kohta ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1505/2019, sekä
lisätään lain 256 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1505/2019, uusi 6 momentti seuraavasti:

256 §

Oikaisuvaatimus

Silloin kun perustason ammattipätevyys suoritetaan osana ammatillista koulutusta, sovelletaan mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 ja 116 §:ssä säädetään arvioinnin tarkistamisesta ja oikaisusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 a §:n 1 momentti, 32 g § ja 49 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 532/2017, seuraavasti:

32 a §

Rahoitusosuudet

Perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan, kun ammatillisen koulutuksen määrärahasta vähennetään talousarviossa päätettyjen määräaikaisten lisäysten euromäärä, joka myönnetään 32 e §:ssä tarkoitettuna perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena, sekä 32 h §:ssä tarkoitettu strategiarahoituksen euromäärä.

32 g §

Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuusrahoitus määräytyy seuraavilla perusteilla:

- 1) tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen;
- 2) opiskelijapalaute; ja
- 3) koulutus- ja oppisopimustyöpaikkojen antama työelämäpalaute.

Tutkinnon ja tutkinnon osan lukemisessa koulutuksen järjestäjän suoritteeksi sovelletaan, mitä 32 f §:n 4 momentissa säädetään.

Vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta sekä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun palautteen keräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Opetushallitus vastaa opiskelija- ja työelämäpalautteen automaattisesta keräämisestä.

Varainhoitovuosina 2021 ja 2022 vaikuttavuusrahoitus määräytyy 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyillä perusteilla.

49 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa ammatillisen koulutuksen seuraavan varainhoitovuoden 32 d §:n 2 momentin perusteella määräytyvän perusrahoituksen painokertoimen, suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen perusteena käytettävien suoritteiden määrän sekä 32 i §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvonlisäverokorvausten euromäärän koulutuksen järjestäjien 58 §:n nojalla toimittamien tietojen perusteella. Ne opiskelijavuodet, tutkinnot, tutkinnon osat ja muut suoritteet, joita ei ole ilmoitettu säädettyssä määräajassa, voidaan jättää rahoituksen perusteena huomioon ottamatta.

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(21). Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2021.

4.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 4 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 §:n 2 momentti laissa 568/2019, sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta ja 9 §:n 4 momenttiin uusi 1 a kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 568/2019, seuraavasti:

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarantoon tallennettuja tietoja käytetään lisäksi myönnettäessä opetuksen ja koulutuksen rahoitusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetään. Tämän lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja yhteystietoja käytetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetun opiskelijapalautteen keräämiseksi ja lain 9 §:n 4 momentin 1 a kohdassa tarkoitettuja yhteystietoja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetun työelämäpalautteen keräämiseksi.

9 §

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitetut opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitetun perus- ja suoritusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot;

5) tutkintokoulutuksen opiskelijan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä tarkoitetun opiskelijapalautteen keräämisessä.

Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, tallennetaan lisäksi:

1 a) opiskelijan vastuullisen työpaikkaohjaajan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä tarkoitetun työelämäpalautteen keräämisessä.

11 §

Tietovarannon tietojen säilytysaika

Opintojen väliaikaista keskeytymistä koskevat, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kuuluvat sekä opetuksen ja koulutuksen rahoituksen myöntämistä varten tallennetut tiedot säilytetään kuitenkin ainoastaan viisi vuotta opintojen päättymisestä tai tutkinnon suorittamisesta. Lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut opiskelijan yhteystiedot säilytetään kolme kuukautta opintojen päättymisestä ja 9 §:n 4 momentin 1 a kohdassa tarkoitetut vastuullisen työpaikkaohjaajan yhteystiedot kolme kuukautta oppi- tai koulutussopimuksen päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan (1) päivänä (tammi)kuuta 20(21).

Lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaista tallentamisvelvoitetta ei sovelleta opiskelijaan, jonka opinnot päättyvät viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2021. Jos opiskelija on aloittanut opintonsa ennen tämän lain voimaantuloa, koulutuksen järjestäjän on tallennettava mainitussa kohdassa tarkoitetut yhteystiedot 30 päivään huhtikuuta 2021 mennessä. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin tallentaa mainitussa kohdassa tarkoitetut yhteystiedot sellaisten opiskelijoiden osalta, jotka ovat opiskelijoina tämän lain voimaan tullessa.

Lain 9 §:n 3 momentin 1 a kohdan tallentamisvelvoitetta sovelletaan työpaikalla järjestettävää koulutusta sisältäviin palautteen keruujaksoihin, jotka päättyvät 1 päivänä heinäkuuta 2021 tai sen jälkeen. Jos jakso on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, koulutuksen järjestäjän on tallennettava mainitussa kohdassa tarkoitetut työpaikkaohjaajan yhteystiedot 30 päivään huhtikuuta 2021 mennessä. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin tallentaa mainitussa kohdassa tarkoitetut yhteystiedot sellaisten palautteen keruujaksojen osalta, jotka päättyvät tämän lain voimaan tultua.

Helsingissä x.x.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Opetusministeri Li Andersson

*Liite
Rinnakkaisteksti*

1.

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 107 §:n 5 momentti, 112 §:n 2 momentti ja 117 §, sekä
muutetaan 23 §:n 2 momentti, 77 §:n 1 momentti, 112 §:n 1 momentti, 113 ja 114 § ja 120 §:n 3 momentin 1 kohta,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

23 §

23 §

*Järjestämisluvassa määrättävät tutkinnot ja
koulutus*

*Järjestämisluvassa määrättävät tutkinnot ja
koulutus*

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 8 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta tai oikeudesta toimia kuorma- ja linjauton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007) 10 §:ssä tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena.

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 8 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta tai oikeudesta toimia *liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 35 §:ssä* tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena.

77 §

*Työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan
lainsäädännön soveltaminen*

Oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, työsopimukseen perustuvaan oppisopimukseen ei kuitenkaan sovelleta työsopimuslain 1 luvun 3 ja 8 §:ää, 2 luvun 4 ja 5 §:ää, 4 luvun 4 ja 5 §:ää, 6 lukua, 7 luvun 1–5 ja 7–11 §:ää, 9 ja 10 lukua sekä 13 luvun 3 ja 4 §:ää.

112 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä, jos päätös koskee:

Edellä 111 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

113 §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

77 §

*Työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan
lainsäädännön soveltaminen*

Oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, työsopimukseen perustuvaan oppisopimukseen ei kuitenkaan sovelleta työsopimuslain 1 luvun 3 ja 8 §:ää, 2 luvun 4 ja 5 §:ää, 4 luvun 4 ja 5 §:ää, 6 luvun 1–6 §:ää, 7 luvun 1–5 ja 7–11 §:ää, 9 ja 10 lukua sekä 13 luvun 3 ja 4 §:ää.

112 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa* (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä, jos päätös koskee:

(kumotaan)

113 §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Voimassa oleva laki

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

114 §

Muutoksenhakuaika

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, opiskeluoikeuden pidättämistä taikka 112 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, sekä oikaisuvaatimus 111 §:ssä tarkoitettussa asiassa tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

117 §

Valituslupa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

120 §

Työelämätoimikuntien tehtävät

Opetushallitus määrää päättämiensä työelämätoimikuntien tehtäviksi 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi tai tutkintokohtaisesta työnjaosta poiketen: 1) Vastata kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 15 §:ssä tarkoitettun kokeen järjestämisestä ja valvonnasta sekä mainitun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettujen todistusten antamisesta;

Ehdotus

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin *laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa* säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

114 §

Muutoksenhakuaika

Oikaisuvaatimus 111 §:ssä tarkoitettussa asiassa, valitus hallintotuomioistuimeen 111 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä, sekä valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pidättämistä, taikka opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

120§

Työelämätoimikuntien tehtävät

Opetushallitus määrää päättämiensä työelämätoimikuntien tehtäviksi 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi tai tutkintokohtaisesta työnjaosta poiketen: 1) vastata *liikenteen palveluista annetun lain 193 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kokeiden järjestämisestä ja valvonnasta sekä mainitun lain 31 ja 32 §:issä tarkoitettujen todistusten antamisesta;*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain 256 ja 257 §:n muuttamiseksi

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 257 §:n 1 momentin 5 kohta ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1505/2019, sekä
lisätään lain 256 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1505/2019, uusi 6 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

256 §

256 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus

Muuhun kuin tämän pykälän 2–4 momentissa sekä 257 ja 258 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siltä viranomaiselta, joka päätöksen on tehnyt. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Henkilöluvan hakija tai haltija saa vaatia oikaisua 35 §:ssä tarkoitettuna Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän koulutuskeskuksen, 89 §:ssä tarkoitettuna näytön vastaanottajan, 114 §:ssä tarkoitettuna merenkulun koulutuksen järjestäjän ja 135 §:ssä tarkoitettuna koulutusluvan haltijan sekä 195 §:ssä tarkoitettuna ilmailulääkäriin, ilmailulääketieteen keskuksen, työterveyslääkäriin ja matkustamomiehistön kelpoisuustodistuksen myöntävän organisaation sekä 204 §:ssä tarkoitettuna rautatielääkäriin, 205 §:ssä tarkoitettuna psykologin sekä 206 §:ssä tarkoitettuna merimieslääkäriin antamaan lausuntoon tai muuhun päätökseen Liikenne- ja viestintävirastolta.

Rautaliikenteen kuljettaja saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta rautatieliikenteen harjoittajan päätökseen, jolla 77 §:n 2

Muuhun kuin tämän pykälän 2–4 momentissa sekä 257 ja 258 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siltä viranomaiselta, joka päätöksen on tehnyt. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Henkilöluvan hakija tai haltija saa vaatia oikaisua 35 §:ssä tarkoitettuna Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän koulutuskeskuksen, 89 §:ssä tarkoitettuna näytön vastaanottajan, 114 §:ssä tarkoitettuna merenkulun koulutuksen järjestäjän ja 135 §:ssä tarkoitettuna koulutusluvan haltijan sekä 195 §:ssä tarkoitettuna ilmailulääkäriin, ilmailulääketieteen keskuksen, työterveyslääkäriin ja matkustamomiehistön kelpoisuustodistuksen myöntävän organisaation sekä 204 §:ssä tarkoitettuna rautatielääkäriin, 205 §:ssä tarkoitettuna psykologin sekä 206 §:ssä tarkoitettuna merimieslääkäriin antamaan lausuntoon tai muuhun päätökseen Liikenne- ja viestintävirastolta.

Rautaliikenteen kuljettaja saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta rautatieliikenteen harjoittajan päätökseen, jolla 77 §:n 2

momentissa tarkoitettu lisätodistuksen saamista koskevan päätöksen uudelleen tutkimista koskeva pyyntö on hylätty tai lisätodistus on peruutettu.

Edellä 209 §:ssä tarkoitettujen palveluntarjoajan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasi-oissa annetussa laissa (808/2019).

257 §

Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen

Seuraaviin päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla:

- 1) 175 §:ssä tarkoitettu korvauksen takaisinperiminen;
- 2) 242 §:ssä tarkoitettu luvan peruuttaminen;
- 3) 255 §:ssä tarkoitettu uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskeva päätös;
- 4) EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen ja EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen nojalla tehty päätös;
- 5) opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuskeskusta koskeva päätös;
- 6) Liikenne- ja viestintäviraston ammattipätevyyskortin peruuttamista koskeva päätös.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Tämän lain, EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen ja EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen nojalla tehty päätös sekä 186 §:n 2 momentissa tarkoitettujen asetusten noudattamisen tehosteeksi 255 §:n nojalla asetettu uhkasakko, teettämisuhka tai keskeyt-

momentissa tarkoitettu lisätodistuksen saamista koskevan päätöksen uudelleen tutkimista koskeva pyyntö on hylätty tai lisätodistus on peruutettu. Edellä 209 §:ssä tarkoitettujen palveluntarjoajan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Silloin kun perustason ammattipätevyys suoritetaan osana ammatillista koulutusta, sovelletaan mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 ja 116 §:ssä säädetään arvioinnin tarkistamisesta ja oikaisusta.

257 §

Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen

Seuraaviin päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla:

- 1) 175 §:ssä tarkoitettu korvauksen takaisinperiminen;
- 2) 242 §:ssä tarkoitettu luvan peruuttaminen;
- 3) 255 §:ssä tarkoitettu uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskeva päätös;
- 4) EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen ja EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen nojalla tehty päätös;
(kumotaan)
- 6) Liikenne- ja viestintäviraston ammattipätevyyskortin peruuttamista koskeva päätös.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Tämän lain, EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen ja EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen nojalla tehty päätös sekä 186 §:n 2 momentissa tarkoitettujen asetusten noudattamisen tehosteeksi 255 §:n nojalla asetettu uhkasakko, teettämisuhka tai keskeyt-

Voimassa oleva laki

tämisuhka voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Muutoksenhaussa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän koulutuskeskuksen päätöksen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 lukua.

Ehdotus

tämisuhka voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 a §:n 1 momentti, 32 g § ja 49 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 532/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 a §

32 a §

Rahoitusosuudet

Rahoitusosuudet

Perusrahoituksen osuus on 50 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 35 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 15 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan, kun ammatillisen koulutuksen määrärahasta vähennetään 32 h §:ssä tarkoitettu strategiarahoituksen euromäärä.

Perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan, kun ammatillisen koulutuksen määrärahasta vähennetään *talousarviossa päätettyjen määräaikaisten lisäysten euromäärä, joka myönnetään 32 e §:ssä tarkoitettuna perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena, sekä 32 h §:ssä tarkoitettu strategiarahoituksen euromäärä.*

32 g §

32 g §

Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuusrahoitus

Vaikuttavuusrahoitus määräytyy seuraavilla perusteilla:

Vaikuttavuusrahoitus määräytyy seuraavilla perusteilla:

Voimassa oleva laki

- 1) tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen;
- 2) opiskelijapalaute; ja
- 3) työelämäpalaute.

Tutkinnon ja tutkinnon osan lukemisessa koulutuksen järjestäjän suoritteeksi sovelletaan, mitä 32 f §:n 4 momentissa säädetään.

Vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määrittämisestä ja laskennasta annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

49 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa ammatillisen koulutuksen seuraavan varainhoitovuoden suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen perusteena käytettävien suoritteiden määrän sekä 32 i §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvonlisäverokorvausten euromäärän koulutuksen järjestäjien 58 §:n nojalla toimittamien tietojen perusteella. Ne opiskelijavuodet, tutkinnot, tutkinnon osat ja muut suoritteet, joita ei ole ilmoitettu säädetyssä määräajassa, voidaan jättää rahoituksen perusteena huomioon ottamatta.

Ehdotus

- 1) tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen;
- 2) opiskelijapalaute; ja
- 3) *koulutus sopimus- ja oppisopimustyöpaikojen antama työelämäpalaute.*

Tutkinnon ja tutkinnon osan lukemisessa koulutuksen järjestäjän suoritteeksi sovelletaan, mitä 32 f §:n 4 momentissa säädetään.

Vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määrittämisestä ja laskennasta sekä *1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettun palautteen keräämisestä* annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Opetushallitus vastaa opiskelija- ja työelämäpalautteen automaattisesta keräämisestä.

Varainhoitovuosina 2021 ja 2022 vaikuttavuusrahoitus määrittyy 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyillä perusteilla.

49 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa ammatillisen koulutuksen seuraavan varainhoitovuoden *32 d §:n 2 momentin perusteella määrittyvän perusrahoituksen painokertoimen*, suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen perusteena käytettävien suoritteiden määrän sekä 32 i §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvonlisäverokorvausten euromäärän koulutuksen järjestäjien 58 §:n nojalla toimittamien tietojen perusteella. Ne opiskelijavuodet, tutkinnot, tutkinnon osat ja muut suoritteet, joita ei ole ilmoitettu säädetyssä määräajassa, voidaan jättää rahoituksen perusteena huomioon ottamatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2021.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 4 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 §:n 2 momentti laissa 568/2019, sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta ja 9 §:n 4 momenttiin uusi 1 a kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 568/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarantoon tallennettuja tietoja käytetään lisäksi myönnettäessä opetuksen ja koulutuksen rahoitusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetään.

Tietovarantoon tallennettuja tietoja käytetään lisäksi myönnettäessä opetuksen ja koulutuksen rahoitusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetään. *Tämän lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja yhteystietoja käytetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettuna opiskelijapalautteen keräämiseksi ja lain 9 §:n 4 momentin 1 a kohdassa tarkoitettuja yhteystietoja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettuna työelämäpalautteen keräämiseksi.*

9 §

9 §

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoista:

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoista:

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettuna opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitettuna perus- ja suoritusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot.

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettuna opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitettuna perus- ja suoritusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot;

Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, tallennetaan lisäksi:

11 §

Tietovarannon tietojen säilytysaika

Opintojen väliaikaista keskeytymistä koskevat, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kuuluvat sekä opetuksen ja koulutuksen rahoituksen myöntämistä varten tallennetut tiedot säilytetään kuitenkin ainoastaan viisi vuotta opintojen päättymisestä tai tutkinnon suorittamisesta.

5) *tutkintokoulutuksen opiskelijan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä tarkoitetun opiskelijapalautteen keräämisessä.*

Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, tallennetaan lisäksi:

11 §

Tietovarannon tietojen säilytysaika

1 a) *opiskelijan vastuullisen työpaikkaohjaajan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:ssä tarkoitetun työelämäpalautteen keräämisessä.*

Opintojen väliaikaista keskeytymistä koskevat, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kuuluvat sekä opetuksen ja koulutuksen rahoituksen myöntämistä varten tallennetut tiedot säilytetään kuitenkin ainoastaan viisi vuotta opintojen päättymisestä tai tutkinnon suorittamisesta. *Lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut opiskelijan yhteystiedot säilytetään kolme kuukautta opintojen päättymisestä ja 9 §:n 4 momentin 1 a kohdassa tarkoitetut vastuullisen työpaikkaohjaajan yhteystiedot kolme kuukautta oppi- tai koulutussopimuksen päättymisestä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lain 9 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaista tallentamisvelvoitetta ei sovelleta opiskelijaan, jonka opinnot päättyvät viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2021. Jos opiskelija on aloittanut opintonsa ennen tämän lain voimaantuloa, koulutuksen järjestäjän on tallennettava mainitussa kohdassa tarkoitetut yhteystiedot 30 päivään huhtikuuta 2021 mennessä. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tallentaa mainitussa kohdassa tarkoitetut yhteystiedot sellaisten opiskelijoiden osalta, jotka ovat opiskelijoina tämän lain voimaan tullessa.

Lain 9 §:n 3 momentin 1 a kohdan tallentamisvelvoitetta sovelletaan työpaikalla järjestettävää koulutusta sisältäviin palautteen keruujaksoihin, jotka päättyvät 1 päivänä heinäkuuta 2021 tai sen jälkeen. Jos jakso on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, koulutuksen järjestäjän on tallennettava mainitussa kohdassa tarkoitetut työpaikkaohjaajan yhteystiedot 30 päivään huhtikuuta 2021 mennessä. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin tallentaa mainitussa kohdassa tarkoitetut yhteystiedot sellaisten palautteen keruujaksojen osalta, jotka päättyvät tämän lain voimaan tultua.